

እንኳን ደህና መጣችሁ

ሚያዝያ/2017

ሞጁል ሁለት

**ከቤት ኪራይ እና ከንግድ ስራ የሚገኝ ገቢ
ግብር ማሠልጠኛ ሰነድ**

የሰነዱ ይዘት

- ክፍል አንድ :- አጠቃላይ ሁኔታ
- ክፍል ሁለት :- የቤት ኪራይ ገቢ ግብር
- ክፍል ሦስት:- የንግድ ስራ ገቢ ግብር
- ክፍል አራት:- የሂሳብ መዝገብ አያያዝ
- ክፍል አምስት:- ድርጅትን በመቆጣጠር ረገድ የሚደረግ ለውጥ

ክፍል አንድ

1. አጠቃላይ ሁኔታ

1.1. ዓላማ

1.1.1. ዋና ዓላማ፤

□ ከሥልጠናው በኋላ ሠልጣኞች፤

➤ የገቢ ግብር የሚከፈልላቸውን የሰንጠረዥ “ለ” የኪራይ ገቢ ግብር እና የሰንጠረዥ “ሐ” የንግድ ሥራ ገቢ ግብሮች በታክስ ሕግ በተቀመጠው አሠራር መሠረት ግብራቸውን አሳውቀው መክፈል እንዳለላቸው በሥልጠና ላይ በሚደረግ ውይይት ይረዳሉ።

1.1.2. ዝርዝር ዓላማ፤

- ✓ የኪራይ ገቢ ግብር መጣኔዎችን በማስለት ያሳያሉ፤
- ✓ በገቢ ግብር አዋጅ የተካተቱትን የሰንጠረዥ “ለ” ገቢዎችን ምንነት ይገልጻሉ
- ✓ የማይሰበሰቡ እዳ በተቀናሽነት ሊያዝ የሚችለው ምን፤ምን መስፈርቶች ሲሟሉ እንደሆነ ያብራራሉ
- ✓ በአንድ የግር ዘመን ኪሳራ የገጠመው ሰው ኪሳራውን የሚያሸጋግረው ለሰንት አመታት እንደሆነ ይገልጻሉ

ዝርዝር አላማ

- ✓ ለረጅም ጊዜ ከተደረገ ውል ጋር ተያይዞ ግብር ከፋዩ ኪሳራ ቢያጋጥመው ኪሳራውን እንዴት እንደሚያሸጋግር ያብራራል
- ✓ የንግድ ስራ ከተቋረጠ በኋላ በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር እንዴት እንደሚወሰን ያስረዳል
- ✓ ከግብር መሸሽ (tax avoidance) እና ግብር መሰወር (tax evasion) መካከል ያለውን ልዩነት ያብራራል
- ✓ የዕርጅና ቅናሽ ዘዴዎችን እና ስሌቶችን በምሳሌ ያስረዳል

1.2. ሥልጠናው የሚወሰደው ጊዜ

➤ ይህን ሥልጠና ለማሳልጠን 18 ሰዓት ይጠይቃል።

1.3. ትርጓሜ...

□ የንግድ ስራ ማለት፡-

➤ በተከታታይ ወይም ለአጭር ጊዜ ለትርፍ የሚከናወን ማኛውም የኢንዱስትሪ፣ የንግድ፣ የመፍገጥ ወይም ሾኬሽናል ስራ ሲሆን ተቀጣሪ ለቀጣሪው የሚሰጠው አገልግሎት ወይም ቤት ማከራየትን አይጨምርም፤ በንግድ ህግ መሰረት የንግድ ስራ ነው ተብሎ እውቅና የተሰጠው ሌላ ማኛውም ስራ፣ ህንጻ ማከራየትን ሳይጨምር የኩባንያው አላማ ምንም ቢሆን ማንኛውንም የአክሲዮን ማህበር ወይም ኃ.የተ.የግ.ማህበር የሚሰራው ማንኛውም ስራ፤

ትርጓሜ...

□ ግብር የሚከፈልበት የኪራይ ገቢ ማለት፡-

- ✓ በግብር ዓመቱ ግብር ከፋዩ ቤት በማከራየት ካገኘው ጠቅላላ ዓመታዊ ገቢ ላይ ለግብር ከፋዩ የተፈቀደው ጠቅላላ ወጪ ተቀናሽ ተደርጎ የሚቀረው ገቢ ነው።

□ የንግድ ስራ ሃብት ማለት፡-

- ✓ የንግድ ስራ በማከናወን ሂደት በሙሉ ወይም በከፊል የንግድ ስራ ገቢ ለማግኘት የተያዘ ወይም ጥቅም ላይ የዋለ ሀብት ነው።

ትርጓሜ...

□ ራሱን የቻለ ስራ ተቋራጭ ማለት፡-

- ስራውን በአመዛኙ በራሱ የመምራት እና የመቆጣጠር በቂ ስልጣን በሚሰጠው ውል መሰረት አገልግሎት የሚሰጥ ግለሰብ ነው፤

□ የቴክኒክ ክፍያ ማለት፡-

- ለቴክኒካዊ፣ ሙያዊ፣ ወይም ለማማከር አገልግሎት የሚከፈል ክፍያ ነው፤

ትርጓሜ...

□ የንግድ እቃ ማለት፡-

- ማንኛውም የተመረተ፣ የተፈባረከ፣ የተገዛ፣ ወይም ለማምረት፣ ለመሸጥ ወይም ለመለወጥ በማናቸውም ሁኔታ የተገኘ ዕቃ፤ በማምረት ወይም በመፈባረክ ሂደት ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውል ማንኛውም ጥሬ ዕቃ ወይም አላቂ ዕቃ ወይም ለጭነት ወይም ለስራ የሚያገለግሉ እንስሳትን ሳይጨምር ማንኛውም እንስሳ፤

1.4 ታክስ የመጣልና የማስከፈል ሥልጣን

- ❑ ከታክስ የሚሰበሰብ ገቢ ለአንድ መንግስት ህልውና እጅግ አስፈላጊ ስለሆነ ታክስ የመጣልና የማስከፈል ሥልጣን ለመንግስት ብቻ የተሰጠ ሥልጣን ነው።
- ❑ ለግለሰብ ወይም ለሌላ አካል የዚህ ዓይነት ሥልጣን በየትኛውም ዓለም አይሰጥም።

ታክስ የመጣልና...

□ የፌዴራል የገቢ ግብር አዋጅ ለፌዴራል መንግስት በህገ መንግስቱ በተሰጠው ታክስና ግብር የመጣልና የማስከፈል ሥልጣን መሠረት በሁለት መሠረታዊ የታክስ አጣጣል መሠረቶች (ወሰኖች) የታክስ ህግ ድንጋጌዎችን የሚያስቀምጥ ሲሆን እነዚህም፤

ሀ. ነዋሪነትን መሠረት ማድረግ፤

ለ. የገቢ ምንጭን መሠረት ማድረግ ናቸው።

1.5. ታክስ ለማስከፈል የህጉ ተፈጻሚነት ወሰን

- ❑ የኢትዮጵያ ነዋሪ የሆኑ ሰዎች በዓለም ዙሪያ በሚያገኙት ገቢ እንዲሁም
- ❑ ኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆኑ ሰዎች የኢትዮጵያ ምንጭ በሆነ ገቢ ላይ ግብር የሚጣልባቸው ሲሆን ፣አከፋፈሉን፣አወሳሰኑንና አሰባሰቡም ተፈጻሚ ይደረጋል።

ሀ. ነዋሪነት

□ ነዋሪ የሆነ ግለሰብ

- ኢትዮጵያ ውስጥ ቋሚ የመኖሪያ አድራሻ (domicile) ያለው፤
- በመንግስት ተመድቦ በውጭ አገር የሚሠራ ኢትዮጵያዊ ዜጋ፤
- በኢትዮጵያ ውስጥ በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ በተከታታይ ሳያቋርጥ ወይም በመመለስ ከ91 ቀናት በላይ የኖረ ግለሰብ፤

ሀ. ነዋሪነት

□ ነዋሪ የሆነ ድርጅት

- ኢትዮጵያ ውስጥ የተቋቋመ /የተመሠረተ/፤
- ወሳኝ የሆነ የሥራ አመራር የሚሰጥበት ሥፍራ ኢትዮጵያ ውስጥ ያለው፤

ለ. የገቢ ምንጭ

- ❑ በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ ሰው በኢትዮጵያ ውስጥ የሚያፈራው የንግድ ሥራ ገቢ
- ❑ (ነዋሪ የሆነ ሰው በውጭ አገር ባለው በቋሚነት በሚሠራ ድርጅቱ አማካኝነት ከውጭ አገር የሚያገኘው ገቢ ከውጭ ምንጭ የተገኘ ገቢ ነው

1.5.1. ኢትዮጵያ ውስጥ ነዋሪ ያልሆነ ሰው፣

- ❑ በቋሚነት በሚሠራ ድርጅት አማካኝነት ኢትዮጵያ ውስጥ ከሚያካሂደው የንግድ ሥራ የሚያገኘው ገቢ፣
- ❑ በቋሚነት የሚሠራው ድርጅቱ ከሚያስተላልፋቸው ዕቃዎች ወይም ሽቀጦች ጋር አንድ ዓይነት ወይም ተመሳሳይ የሆኑ ዕቃዎችን ወይም ሽቀጦችን ኢትዮጵያ ውስጥ በቀጥታ በማስተላለፍ የሚያገኘው ገቢ፣
- ❑ በቋሚነት የሚሠራ ድርጅት ከሚያከናውናቸው ማናቸውም የንግድ ሥራዎች ጋር አንድ ዓይነት ወይም ተመሳሳይ የሆኑ ሌሎች የንግድ ሥራ

ክፍል ሁለት

2. የቤት ኪራይ ገቢ ግብር (ሠንጠረዥ “ለ”)

2.1 የቤት ኪራይ ገቢ ግብር ስለመጣል

- ☐ ግብሩ በየዓመቱ በሚገኝ ገቢ ላይ ይጥላል፤
- ☐ ግብሩ የሚጣለው ለግለሰብ እና ለድርጅት በተለያዩ መጣኔዎች
- ☐ ግብሩ ቤት ወይም ህንፃ በማከራየት ገቢ በሚያገኝ ሰው ላይ ይጥላል፤
- ☐ ታክሱ ሊጣል የሚችለው በግብር ዘመኑ ታክስ የሚከፈልበት ገቢ ከተገኘ

ነው፤

2.2. የቤትኪራይ ገቢ

□ ግብር የሚከፈልበት የኪራይ ገቢ የሚባለው

➤ በግብር ዓመቱ ግብር ከፋዩ ቤት በማክራየት ካገኘው ጠቅላላ
ዓመታዊ ገቢ ላይ

✓ ለግብር ከፋዩ የተፈቀደው ጠቅላላ ወጪ ተቀናሽ ተደርጎ
የሚቀረው ገቢ ነው።

የቤትኪራይ ገቢ...

□ ቤት በማከራየት የሚገኝ ጠቅላላ ገቢ የሚከተሉትን ይጨምራል።

➤ የኪራይ ዋጋ ጭማሪን (premium)፤

➤ ተመሳሳይ ክፍያዎችን ጨምሮ በኪራይ ውሉ መሠረት ግብር

ከፋዩ በግብር ዓመቱ የሚያገኘው ማናቸውም የገንዘብ መጠን፤

የቤት ኪራይ ገቢ...

- ☐ ተከራይ አከራዩን በመወከል በግብር ዓመቱ ለሌሎች የሚከፍላቸው ክፍያዎች፤
- ☐ ለጉዳት ማስተካከያ ይሆን ዘንድ ግብር ከፋዩ የያዘውና ያልተጠቀመበት ለግብር ከፋዩ ገቢ የተደረገው ማናቸውም ገቢ
- ☐ ግብር ከፋዩ ቤቱን ያከራየው ከዕቃዎች ጋር በሚሆንበት ጊዜ ያገኘው ጠቅላላ ገቢ ከዕቃዎቹ የተገኘውን የኪራይ ገቢም ያጠቃልላል።

ተቀናሽ የሚደረጉ...

□ የሂሳብ መዝገብ የመያዝ ግዴታ ያለበት ግብር ከፋይ

➤ ገቢውን ለማግኘት የወጣና በግብር ከፋዩ የተከፈለ አስፈላጊ የሆኑ
(ገቢውን ለማግኘት፣ ዋስትና ለመስጠት እና ሥራውን ለማስቀጠል
ወጪዎች ተቀናሽ ይደረጋሉ፤

ተቀናሽ የሚደረጉ...

- ❑ ቤቱ ያረፈበት የመሬት ኪራይ ፣የጥገና ወጪ፣ የእርጅና ቅናሽ፣ ወለድና የመድን አርቦን፣ ታክስን ሳይጨምር ለመሬቱ ወይም ከተከራየው ቤት ጋር በተገናኘ ግብር ከፋዩ ለከተማ አስተዳደር የከፈላቸው ክፍያዎች
- ❑ በነፃ ወይም በኪራይ የያዘው ቤት ስም የሚከፈል የውሃ፣ የስልክ፣የመብራት ወጪዎች በውሉ ተከራይ እንዲከፍሉ ከተገለፁ ወጪው ስለማውጣቱ ደረሰኝ ካቀረበ ይያዝላታል።

ተቀናሽ የሚደረጉ...

- ❑ የኪራይ ቤቱ እና የመኖሪያው ቤት በአንድ የመብራት፣ የስልክ፣ የውሃ ቆጣሪ የሚጠቀሙ ከሆነ ለአዚህ የወጣው ወጪ 75 በመቶ በወጪነት ተቀናሽ ሊያዝ ይችላል።

ተቀናሽ የሚደረጉ...

- ❑ በብድር ለተገኘ ወለድ ክፍያ በወጪነት የሚያዘው ለኪራይ አገልግሎት ብቻ መጠን ልክ ነው፤
- ❑ ለኪራይ የሚያስገነባው ህንጻ ብድር የተወሰደ ከሆነ እና የብድር ወለድ ወጪ የሚያዘው፡-
 - ህንፃው እስከኪገነባ ድረስ ያለው የህንፃው ዋጋ ሆኖ በእርጅና ቅናሽ የሚታሰብ ሲሆን፤
 - ህንፃው ተገንብቶ ከተጠናቀቀ በኋላ በወጪነት የሚፈቀድ ይሆናል፤

ተቀናሽ የሚደረጉ ...

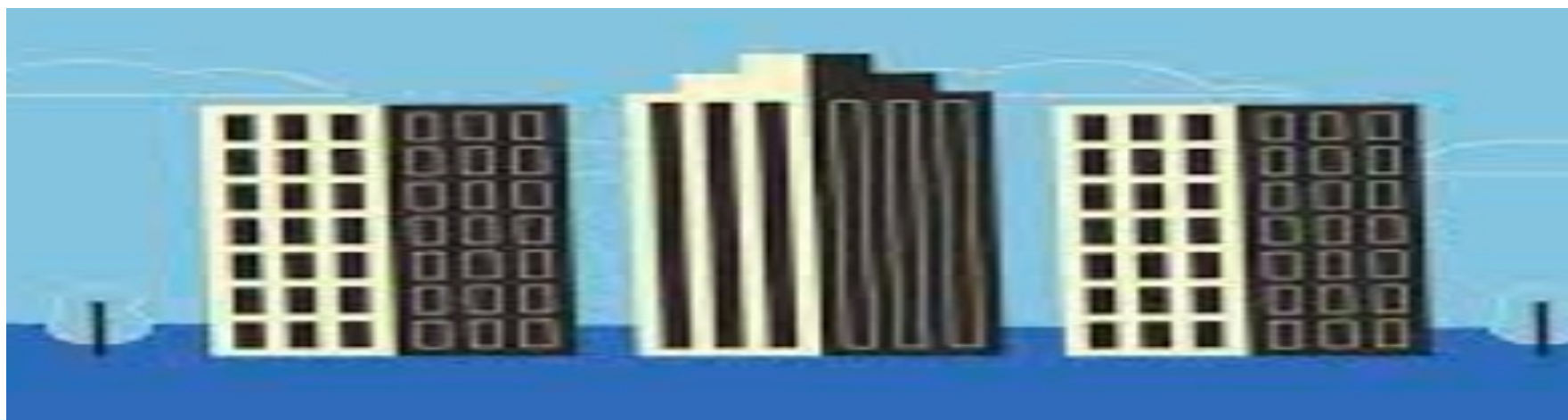
□ ኪራይ አገልግሎቱን ለማስተዋወቅ የሚወጣ ወጪ የሚያዘው:-

- በተለያዩ ዝግጅት ላይ ለሚደረግ የማስታወቅ ሲሆን ከጠቅልላለው ኪራይ ገቢ 3 በመቶ ባልበለጠ፤
- ለመገናኛ ብዙሃን ወይም ለማስታወቂያ ድረጅት ከሆነ በሙሉ ተቀናሽ ይሆናል፤

ተቀናሽ የሚደረጉ...

- ለኪራይ የተገነባው ህንፃ ለሌላ ዓላማ ዕስካልዋለ ድረስ ግብር ከፋዩ ህንፃውን ለኪራይ አገልግሎት ዝግጁ ያደረገ ከሆነ ህንፃው ባይከራይም ለኪራይ እንደዋለ ተቆጥሮ እርጅና ቅናሹ እንደ ወጪ ይያዛል፤

ተቀናሽ የሚደረጉ...

□ አንድ ህንፃ

- ለኪራይ አገልግሎት እና ለሌላ ገቢ ለማስገኘት የዋለ እንደሆነ የወጪው ክፍፍል ጥቅም ላይ በዋለበትና በገቢው ድርሻ ልክ ነው፤
- ለሌላ አገልግሎት ከዋለ የእርጅና ቅናሹ ወጪው ተለይቶ መቅረብ አለበት፤ ተለይቶ ካልቀረበ ከጠቅላላው የህንፃ ዋጋ ለኪራይ አገልግሎት የዋለውን ስፋት መጠን በማስላት ተቀናሽ ይደረጋል፤

ተቀናሽ የሚደረጉ...

□ **ለእርጅና ቅናሽ ለማሰለት መሠረት ሚሆነው ዋጋ፡-**

- ለኪራይ የዋለው ህንፃ የተሰራበት ወይም የተገዛበት ዋጋ ነው ወይም
- ይህ ካልቀረበ ህንፃው የተሰራበት/የተገዛበት የገበያ ዋጋ 70 በመቶ በመያዝ የዕርጅና ቅናሽ ይሰላል፤

ተቀናሽ የሚደረጉ...

- ❑ ለእርጅና ቅናሽ ለማስላት መሠረት ሚሆነው የተገዛበት /የተሰራበት ዋጋ የተጨማሪ እሴት ታክስ በግብዓትነት የተካካሰለት ከሆነ በተካካሰው መጠን ልክ ከእርጅና ቅናሽ መሰረት ከሆነው ዋጋ ውስጥ መቀነስ አለበት፤
- ❑ በታክስ ከፋዩ ስም ላልተመዘገቡ ሀብቶች የእርጅና ታክስ ወጪ አይፈቀድም፤ የሚፈቀደው ስልጣን በተሰጠው አካል ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ ነው፤

ተቀናሽ የሚደረጉ...

- በባል ወይም በሚስት ለተመዘገበ ህንፃ ህንፃው ለኪራይ አገልግሎት እንዲውል፣ ተቀናሽ እንዲጠየቀበትና ህንፃው ሲሸጥ ተገቢው ግብርና ታክስ እንዲከፈልበት የባልና ሚስት ስምምነት ሰነድ ሲቀርብ ነው።

2.4. የኪራይ ገቢ ግብር ማስከፈያ መጣኔ

- ❑ ለድርጅቶች የኪራይ ገቢ ግብር መጣኔ 30% (ሰላሳ በመቶ) ነው።
- ❑ ለግለሰቦች በሠንተረዥ 1 መሰረት ከ10 እስከ 35 በመቶ በሚደርስ መጣኔ ግብር ይከፍላሉ።

2.4.1. የኪራይ ገቢ ግብር መጣኔ

መታዊ ግብር የሚከፈልበት የኪራይ ገቢ (ብር)	የኪራይ ገቢ ግብር መጣኔ	ተቀናሽ መጠን
0-----24,000	0%	0
24,001-----48,000	15%	3,600
48,001-----84,000	20%	6,000
84,001-----120,000	25%	10,200
120,001-----168,000	30%	16,200
ከ168,000 በላይ	35%	24,600

ሠንጠረዥ 1 የግለሰብ የኪራይ ገቢ ግብር መጣኔ

2.5. የተከራይ አከራዮች

□ የተከራይ አከራይ በግብር ዓመቱ ያገኘው ግብር የሚከፈልበት ገቢ ነው የሚባለው፡-

➤ በግብር ዓመቱ ከተቀበለው ጠቅላላ የኪራይ ገቢ ላይ

✓ ለዋናው አከራይ የሚከፍለው ኪራይ

✓ እንዲሁም ገቢውን ለማግኘት ያወጣቸው ሌሎች ወጪዎች ከተቀነሱ

በኋላ የሚቀረው ገንዘብ ነው።

የተከራይ አከራዮች...

- ተከራይ የተከራየውን ቤት መልሶ እንዲያከራይ የሚፈቅድ የቤት ባለቤት ተከራዩ ግብሩን ሳይከፍል ቢቀር ስለእርሱ ሆኖ ግብሩን የመክፈል ኃላፊነት ይኖርበታል።

2.6. ከውጭ ሀገር የቤት ኪራይ የሚገኝ ገቢ

- ❑ በኢ./ያ ነዋሪ የሆነ ግብር ከፋይ በውጭ አገር ባገኘው የኪራይ ገቢ ግብር ይከፍላል፤
- ❑ የተጣራ የውጭ አገር ኪራይ ገቢ ማለት ከተገኘው ኪራይ ጠቅላላ ገቢ ላይ ተቀናሽ ወጪዎች ከተቀነሰ በኋላ ያለው ነው፤

2.7. የቤት ኪራይ ኪሣራዎች

- ❑ አንድ ቤት አክራይ ለአንድ የግብር አመት የደረሰበትን ኪሳራ ኪሳራው ተካክሶ እስከሚያቅ ድረስ ለ 5 አመታት ኪሳራውን ማሸጋገር ይችላል
- ❑ አንድ አክራይ በግብር ከፋይነት ዘመኑ ኪሳራን ማሸጋገር የሚችለው ሁለት ጊዜ ብቻ ይሆናል።

2.8. የሚከራይ አዲስ ቤትን ስለማሳወቅ

- የሚሰራው ቤት እንደተጠናቀቀ ወይም ተከራይቶ ከሆነ ስራ ተቋራጭ እና የቤቱ ባለቤት ከቤቱ ኪራይ በሚገኘው ገቢ ላይ ግብር መክፈል ያለበትን ሰው አድራሻ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ለቀቤ/ለከተማ አስተዳደሩ ማስታወቅ አለባቸው።
መረጃው የደረሰው አካልም ለባለስልጣኑ መግለጽ አለበት።

2.9. የኪራያ ገቢ ግምት አወሳሰን

- ❑ የኪራይ ገቢ ግብር በግምት የሚወሰነው የሚከተሉትን መስፈርቶች መሰረት በማድረግነው
 - ውልን መሰረት በማድረግ፣
 - ወቅታዊ መራጃ /ገበያ ዋጋን፤የአካባቢን መረጃ፣ በአካል የገበያን ሁኔታ በማጥናት፣
 - የተደረሰበት ገቢ ለተ.እ.ታ.(VAT) መሰረት ሊወሰድ ይችላል፣
 - ለደረጃ “ሀ” ግብር አወሳሰን የጠቅላላው ኪራይ ገቢ 35% እንደ ወጪ ተይዞ 65% ግብር የሚከፈልበት ገቢ መሰረት ይሆናል፣

የመከራ ጥያቄ

- ወ/ሮ ትሁን ባንተ የተባለች ግለሰብ አንድ የንግድ ማእከል ተከራይታ የምታከራይ ስትሆን ከምታከራየው አጠቃላይ የአመት ገቢዋ 500,000 (አምስት መቶ ሺህ) ገቢ ታገኛለች። ለአንድ ዓመት ለዋና አከራዩ የምትከፍለው 300,000 (ሶስት መቶ ሺ) ነው። አከራይዋ ገቢውን ለማግኘት ቤቱን ብር 50,000 (ሃምሳ ሺህ) ለፓርቲሽን 20,000 ደግሞ ለማስዋቢያ አውጥታለች።

ጥያቄ

1. ግብር የሚከፈልበት ገቢ አስሉ
2. በዚህ ኪራይ ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ ይሰበሰባል ወይስ አይሰበሰብም ለምን? ተርን ኦቨር ታክስስ?

ክፍል ሦስት

3. የንግድ ስራ ገቢ ግብር (ሰንጠረዥ ሐ)

3. የንግድ ስራ ገቢ ግብር (ሰንጠረዥ ሐ)

3.1. ግብር የሚከፈልበት የንግድ ስራ ገቢ

- ግብር የሚከፈልበት የንግድ ስራ ገቢ የሚባለው በግብር ዓመቱ ከተገኘው ጠቅላላ የንግድ ስራ ገቢ ላይ በህግ የተፈቀዱ ወጪዎች ተቀንሰው የሚገኘው የተጣራ የገቢ መጠን ነው።

3.1. ግብር የሚከፈልበት የንግድ ስራ ገቢ

- ግብር የሚከፍልበት የንግድ ስራ ገቢ የሚወሰነው በአለም አቀፍ የፋይናንስ ሪፖርት አቀራረብ ደረጃዎች(IFRS) መሠረት በሚዘጋጀው የትርፍና ኪሳራ ወይም የገቢ መግለጫ ላይ በመመስረት ይሆናል።

0 ሆኖም ግን :-

- የገቢ ግብር አዋጅ ድንጋጌዎች ፣
- የገቢ ግብር ደንብ፣ እና
- የገንዘብ ሚኒስቴር የሚያወጣቸው መመሪያዎች እንደተጠበቁ ይሆናሉ።

3.2. የንግድ ስራ ገቢ

- ❑ ግብር ከፋዩ ዕቃዎችን በማስተላለፍ እና አገልግሎቶችን በመስጠት (መቀጠርን ሳይጨምር) የሚያገኘውን የገንዘብ መጠን ጨምሮ በግብር ዓመቱ ከንግድ ስራ ያገኘው ጠቅላላ የገንዘብ መጠን፤
- ❑ የንግድ ስራ ሃብትን በማስተላለፍ የሚገኝ የገንዘብ መጠን
- ❑ የግብር ከፋዩ ገቢ ተደርገው የተወሰዱ ሌሎች ማናቸውም ገቢዎች፤
- ❑ የካፒታል ንብረት የሆነን የንግድ ስራ ሃብት በማስተላለፍ በሚገኝ ጥቅም

3.3. የንግድ ስራ ገቢ ግብር ማስከፈያ መጣኔ

- ❑ በድርጅቶች የሚከፈለው የንግድ ስራ ገቢ ግብር መጣኔ 30 (ሰላሳ በመቶ) ነው።
- ❑ የግለሰቦች ግብር ማስከፈያ መጣኔዎች በሠንጠረዥ 2 መሰረት ከ15 እስከ 35 በመቶ መጣኔ ግብር ይከፍላሉ

3.3.1. የግለሰቦች ግብር ማስከፈያ መጣኔዎች

መታዊ ግብር የሚከፈልበት የኢራይ ገቢ (ብር)	የኢራይ ገቢ ግብር መጣኔ	ተቀናሽ መጠን
0-----24,000	0%	0
24,001-----48,000	15%	3,600
48,001-----84,000	20%	6,000
84,001-----120,000	25%	10,200
120,001-----168,000	30%	16,200
ከ168,000 በላይ	35%	24,600

ሠንጠረዥ 2 የግለሰቦች የንግድ ግብር ማስከፈያ መጣኔ

በንግድ ሥራ ገቢ ላይ ተፈጻሚ የሚሆኑ መጣኔዎች

- የደረጃ “ለ” ግብር ከፋዮችን ሳይጨምር በግለሰብ ላይ ተፈጻሚ የሚሆኑት የንግድ ስራ ገቢ ግብር መጣኔዎች ናቸው።
- ኃላፊነቱ የተወሰነ የሽርክና ማህበር እና በህጋዊ መንገድ የተመዘገበ የጋራ የኢንቨስትመንት ፈንድ በማንኛውም የህግ ቅርጽ ቢቋቋምም በድርጅት ደረጃ የሚያገኘው ገቢ ግብር አይከፈልበትም
- ሆኖም ኃላፊነቱ የተወሰነ የሽርክና ማህበር ለአባላቱ በሚያከፋፍለው ገቢ ላይ ሰንጠረዥ “ሐ” መሰረት ግብሩን ቀንሶ ለታክሱ ባለስልጣን ገቢ ማድረግ አለበት።
- የጋራ የኢንቨስትመንት ፈንድ ለባለአክሲዮኖች ከሚያከፋፈለው ትርፍ ላይ በአዋጁ አንቀጽ 57 መሰረት የትርፍ ድርሻ ግብር ቀንሶ ገቢ ማድረግ አለበት

3.4. ተቀናሽ የሚደረጉ ወጪዎች

- ገደቦች እንደተጠበቁ ሆኖ በንግድ ስራ ገቢው ውስጥ የተካተቱትን ገቢዎች ለማግኘት፣ ለንግዱ ስራ ዋስትና ለመስጠትና የንግድ ስራውን ለማስቀጠል በግብር ከፋዩ በግብር ዓመቱ የተደረጉ አስፈላጊ የሆኑ ወጪዎች፤
- በግብር ዓመቱ ለተሸጠ የንግድ ዕቃ (trading stock) የወጣ ወጪ፤

ተቀናሽ የሚደረጉ...

□ በንግድ ስራው ላይ ሲውሉ ዋጋቸው የሚቀንስ የንግድ ስራ ሃብቶችና ግዙፋዊ ህልወት ለሌላቸው የንግድ ስራ ሃብቶች በግብር ዓመቱ የሚታሰበው ጠቅላላ የእርጅና ቅናሽ፤

□ የንግድ ዕቃን ሳይጨምር ግብር ከፋዩ በዓመቱ ውስጥ የንግድ ስራ ሃብትን በማስተላለፍ የገጠመው ኪሣራ።

□ በሠራተኛው የጤና ዕቅድ መሰረት ቀጣሪ በተቀጣሪ ስም የሚከፍለውን የጤና መድን አርቦን ጨምሮ ለሠራተኛው የሕክምና

አገልግሎት የሚያወጣው ወጪ

3.4.1 ዝርዝር ተቀናሽ ወጪዎች

- ግብር ከፋዩ ለንግድ ድርጅቱ እና መኖሪያ ቤት በአንድ የመብራት የስልክ ወይም የውሃ ቆጣሪ የሚጠቀም በሚሆንበት ጊዜ የመብራት፣ ስልክ እና የውሃ ወጪ በወጪ ተቀናሽ የሚያዘው ከወጪው 75 በመቶ ብቻ ይሆናል።
- አንድ ግብር ከፋይ የንግድ ስራ እንቅስቃሴው በተቋረጠበት በተወሰነ ጊዜ ውስጥ ወይም ስራ ባለገኘበት ጊዜ ያወጣው ወጪ ለምሳሌ (የቤት ኪራይ ፣የስራተኛ ደመወዝ፣ መብራት፣ውሃ፣ስልክ፣የመሳሰሉት ወጪዎች ሊሆኑ ይችላሉ)

ዝርዝር ተቀናሽ...

- ❑ ግለሰብ የንግድ ስራ ባለሀብት ከመደበኛ የሥራ ቦታው ከ25 ኪሎ ሜትር በላይ በመሄድ የንግድ ስራውን ለማከናወን በሚያደርገው እንቅስቃሴ ለሚያወጣቸው ወጪዎች ለምግብ እና ለመኝታ ለአንድ ቀን እስከ 1000 ብር ይፈቀድለታል በተጨማሪም
- ❑ ለትራንስፖርት ያወጣው ወጪ በስራ ላይ ባለው የአየር፣ የውሃ እና የየብስ ትራንስፖርት አገልግሎት ዋጋ መሰረት በማስረጃ ተረጋግጦ የወጪ ተቀናሽ የሚፈቀድለት ሆኖ ከዚህ መጠን በላይ የሚያወጣው ወጪ በተቀናሽ ወጪ አይያዝም።

ዝርዝር ተቀናሽ...

- ❑ “የውክልና ወጪ” (ሪፕረዘንቴሽን ኤክስፔንዲቸር) 10 በመቶ
- ❑ በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ ድርጅት በኢትዮጵያ ውስጥ ላለው በቋሚነት ለሚሰራ ድርጅቱ ጥቅም ያደረገውን ትክክለኛ ወጪ
- ❑ ጥቃቅንና አነስተኛ ድርጅት በስራ ላይ ላሰማራው አባሉ የሚከፍለው ደመወዝ እንደ ወጪ ተቀናሽ ይፈቀድለታል።

ዝርዝር ተቀናሽ...

- ❑ በዲዛይን ለውጥ ምክንያት ህንጻ ፈርሶ ሲገነባ የፈረሰው ህንፃ የመዝገብ ዋጋ በውጪ ተቀናሽ ይያዛል።
- ❑ የተሽከርካሪ ጎማ የሚሰጠው አገልግሎት ከአንድ ዓመት ያነሰ እንደሆነ እንደ አላቂ ዕቃ ተቆጥሮ በተቀናሽ ወጪ የሚያዝ ይሆናል።
- ❑ በካፒታል ዕቃዎች ኪራይ ውል መሰረት ለተያዘ የንግድ ስራ ሀብት የሚፈቀድ ተቀናሽ

3.4.2. የወለድ ወጪ...

- ❑ ብድሩ የንግድ ስራ ገቢን ለማግኘት ከዋለ፣ ወይም የወለድ ወጪ በብድሩ የተገኘው ገንዘብ ለንግድ ስራ እንቅስቃሴ መዋሉ ሲረጋገጥ ነው።
- ❑ ብድሩ የተገኘው የብሄራዊ ባንክ እውቅና ከሰጠው የፋይናንስ ተቋም ወይም ብድር እንዲሰጥ ከተፈቀደለት የውጭ አገር ባንክ ከሆነ
- ከተፈቀደለት ባንክ ለተወሰደ ብድር የተከፈለ ወለድ ያለገደብ ይቀነሳል።

የወለድ ወጪ...

- ❑ አንድ ግብር ከፋይ በዱቤ ለሚገዛው ዕቃ ወይም አገልግሎት ዋጋውን እስኪከፍል ድረስ ወለድ እንደሚከፈልበት ውል የገባ እንደሆነ ለከፈለው የወለድ መጠን የወጪ ተቀናሽ ይፈቀድለታል።
- ❑ የፋይናንስ ተቋማትን ሳይጨምር አንድ ግብር ከፋይ ለተወሰነ የስራ እንቅስቃሴ የወሰደውን ብድር ለሌላ ዓላማ የሚያውል ከሆነ የሚፈቀድለት የወለድ ወጪ ለሌላ አላማ ያዋለው ከተቀነሰ በኋላ ነው።

የወለድ ወጪ...

- ግብር ከፋይ ህንጻ ለመገንባት ብድር የወሰደ እንደሆነ ህንፃው እስኪጠናቀቅ ድረስ የተከፈለው ወለድ በእርጅና ተቀናሽ የሚካተት ሆኖ ህንጻው ተገንብቶ ከተጠናቀቀ በኋላ የተከፈለው ወለድ በወጪ ተቀናሽ የሚፈቀድ ይሆናል።

3.4.3. ለበጎ አድራጎት ዓለማዊ የሚደረጉ ስጦታዎች

- የፌዴራል መንግስት የሚኒስትሮች ምክር ቤት ወይም የክልል መንግስት ካቢኔ ባደረገው ጥሪ መሰረት የአገሪቱን አንድነት እና ሉዓላዊነትን ለማስከበር ወይም ሰው ሰራሽ ወይም የተፈጥሮ አደጋ ወይም ወረርሽኝ ለመከላከል ለተመሳሳይ ጥሪዎች ምላሽ ለመስጠት ወይም የገንዘብ ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያ ለተዘረዘሩ ማህበራዊ ስራዎች የሚውል ከሆነ ነው።
- ለግብር ከፋዩ የሚፈቀደው ጠቅላላ ተቀናሽ ከግብር ከፋዩ ግብር የሚከፈልበት የግብር ዓመቱ ገቢ 10% (አስር በመቶ) መብለጥ የለበትም። ሆኖም የገንዘብ ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያ ለተወሰኑ መንግስት ቅድሚያ ለሚሰጣቸው ዘርፎች የሚደረገው ድጋፍ ከዚህ መጠን ከፍ እንዲል ሊፈቅድ ይችላል።

3.4.4.የተፈቀዱ የእርጅና ቅናሽ

- ግብር ከፋዩ ገቢውን ለማስገኘት በግብር ዓመቱ ጥቅም ላይ ሊዋላቸው ዋጋቸው ለሚቀንስ ሀብቶች እና ግዙፋዊ ሀልዎች ለሌላቸው የንግድ ሥራ ሀብቶች ዋጋቸው በቀነሰው የገንዘብ መጠን ልክ የእርጅና ቅናሽ ለማድረግ ይፈቀድላታል። ከርጅና ቅናሽ ጋር ተያይዞ፡-

- “ግዙፋዊ ሀልዎች የሌላቸው የንግድ ሥራ ሀብቶች”
- “ዋጋው የሚቀንስ ሀብት” የሚሉትን ማወቅ ተገቢ ነው

3.4.4.1.ዋጋው የሚቀንስ ሁብት” ማለት

3.4.4.1. ዋጋው የሚቀንስ ሁብት” ማለት

- ❑ ከአንድ ዓመት የሚበልጥ የአገልግሎት ዘመን ያለው፤
- ❑ በእርጅና ወይም ጊዜው በማለፉ ምክንያት ዋጋው ሊቀንስ የሚችል፤
- ❑ በከፊል ወይም በሙሉ የንግድ ሥራ ገቢ ለማግኘት ጥቅም ላይ የዋለ፤ ገዢውም ህልዎት ያለው የሚንቀሳቀስ ሁብት ወይም በማይንቀሳቀስ ሁብት ላይ የሚደረግ ማሻሻያ ነው፡-

3.4.4.2. የንግድ ሥራ ሀብት ማስተላለፍ፡-

- ❑ አስተላላፊው ሙሉ የእርጅና ቅናሽ ያገኘበትን የንግድ ሥራ ሀብት ግንኙነት ላለው ሰው አስተላልፎ እንደሆነ የተላለፈለት ሰው የእርጅና ቅናሽ ማግኘት አይችልም።
- ግንኙነት ባላቸው ሰዎች መካከል የተላለፈው ሀብት የእርጅና ቅናሽ ጊዜውን ያልጨረሰ ከሆነና የተላለፈበት ዋጋ ከቀሪ የመዝገብ ዋጋው የበለጠ እንደሆነ የእርጅና ቅናሽ ለማስላት መሰረት የሚሆነው ቀሪ የመዝገብ ዋጋው ነው።

3.4.4.3. የእርጅና ቅናሽ ስሌት ዘዴዎች

□ ግብር ከፋዩ ዋጋቸው ለሚቀንስ ሁብቶች ሁሉ መጠቀም ያለበት አንድ ዓይነት የእርጅና ቅናሽ ዘዴ ነው።

➤ ሁለት አይነት የዕርጅና ቅናሽ ዘዴዎች ያሉ ሲሆን

✓ ቀጥተኛ የእርጅና ቅናሽ እና

✓ ዋጋው እየቀነሰ የሚሄድ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ በመባል ይታወቃሉ።

https://www.youtube.com/watch?v=_pas1ETbrj8

3.4.4.4. ቀጥተኛ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ

□ በቀጥተኛ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ ብቻ መሰለት ያለባቸው

➤ ግዙፋዊ ህልዎች የሌላቸው የንግድ ሥራ ሀብቶች፤

➤ በማይንቀሳቀስ ሀብት ላይ የሚደረግ ማሻሻያ፤

✓ ማንኛውም ግብር ከፋይ “አስተላላፊ” ተብሎ ከሚጠራ ግንኙነት ያለው ሰው

ለገኘው እና በአስተላላፊው ሙሉ የእርጅና ቅናሽ ለገኘበት ዋጋው የሚቀንስ

ሀብት ወይም ግዙፋዊ ህልዎች የሌለው የንግድ ሥራ ሀብት የእርጅና ቅናሽ

ማግኘት አይችልም ::

□ ምሳሌ አሴቱ(ሃብቱ) 1ሚሊዮን ብር ዋጋ ያለው ሲሁን የመጠቀሚያ ጊዜው ለ5 አመታት ነው ይህ ሃብት በአመት 20 በመቶ ድጥረኤት(Depreciate) ያደርጋል ተብሎ ቢታሰብ በአመስት አመቱ መጨረሻ ላይ የ አሴቱ(ሃብቱ) ዋጋ ምንያህል ይሆናል? በቀጥተኛ የዕርጅና ቅናሽ ዘዴ አስሉ

3.4.4.6. መልስ

አመት	የአሴቱ የመዘገብ ዋጋ (የሃብቱ ዋጋ)	የመጀመሪያ የሚቀንሰው የዋጋ መጠን (depreciation rate)	የመጨረሻው የመዘገብ ዋጋ
1	1000,0000	200,000	800,000
2	800,000	200,000	600,000
3	600,000	200,000	400,000
4	400,000	200,000	200,000
5	200,000	200,000	200,000

3.4.4.7. ዋጋው እየቀነሰ የሚሄድ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ

- ለአንድ ግብር ከፋይ በአንድ የግብር ዓመት ዋጋው ለሚቀንስ ሀብት የተፈቀደው ዋጋው እየቀነሰ በሚሄድ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ መሠረት የሚወሰን የእርጅና ቅናሽ መጣኔ በዓመቱ መጀመሪያ ባለው የሀብቱ የተጣራ የመዝገብ ዋጋ ላይ ተፈጻሚ በማድረግ ይሰላል።
- የግብር ከፋዩ ዋጋው የሚቀንስ ሀብት ቀሪ ዋጋ ከብር ሁለት ሺህ የማይበልጥ ከሆነ በአንድ ጊዜ በወጪነት ይያዛል።

3.5. የእርጅና ቅናሽ መጣኔዎች

❑ ዋጋው በሚቀንስ ሁብት ላይ ተፈጻሚ የሚሆኑ የእርጅና ቅናሽ መጣኔዎች

ዋጋው የሚቀንስ ሁብት	የቀጥተኛ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ መጣኔ	ዋጋው እየቀነሰ የሚሄድ የእርጅና ቅናሽ ዘዴ መጣኔ
ኮምፒውተር፣ ሶፍትዌር እና የመረጃ ማከማቻ መሣሪያ	20 በመቶ	25 በመቶ
ግሪን ሃውስ	10 በመቶ	-
ግሪንሃውስን ሳይጨምር በማይንቀሳቀስ ሁብት ላይ የሚደረግ ማሻሻያ	5 በመቶ	-
ሌላ ማንኛውም ዋጋው የሚቀንስ ሁብት	15 በመቶ	20 በመቶ
ለማዕድንና ነዳጅ የልማት ሥራዎች ጥቅም ላይ የሚውል ዋጋው የሚቀንስ ሁብት	• በመቶ	30. በመቶ

3.5.1. ግዙፋዊ ሀልዎች የሌለቸው የንግድ ሥራ ሀብቶች መጣኔ

- ☐ ሀ. የንግድ ስራ ከመጀመሩ በፊት የተደረገ ወጪ ሃያ አምስት 25 % በመቶ፤
- ☐ ለ) በፊደል ተራ (ሀ) ከተመለከተው ውጪ ለሆነ ከአስር ዓመት በላይ ለሚያገለግል ግዙፋዊ ሀልዎች የሌለው የንግድ ሥራ ሀብት አስር 10 % በመቶ፤ ወይም
- ☐ ሐ) ለሌላ ማንኛውም ግዙፋዊ ሀልዎች የሌለው የንግድ ሥራ ሀብት መቶ በመቶ(100%)
- ☐ ግዙፋዊ ሀልዎች ለሌለው ሀብት የአገልገሎት ዘመን በማካፈል የሚገኘው መጣኔ፤ይሆናል (በከፊል ለንግድ ስራ ለዋለ ሃብት)

3.5.2. ማሻሻያዎች ላይ የእርጅና ቅናሽ

□ ጥገናዎችና ማሻሻያዎች ላይ የሚደረግ የወጪ ተቀናሽ

➤ ማንኛውም ግብር ከፋይ በአንድ የግብር ዓመት ዋጋው በሚቀንስ ሁከት ላይ ሊደረገው

የጥገና ወይም ማሻሻያ ወጪ በግብር ዓመቱ የወጪ ተቀናሽ ይፈቀድለታል።

➤ የሚፈቀደው የወጪ ተቀናሽ ሁከቱ በግብር ዓመቱ መጨረሻ ካለው የተጣራ የመዝገብ

ዋጋ ሃያ በመቶ (20 %) ፣ ሊበልጥ አይችልም።

3.5.3. ዝርዝር ስለ የዕርጅና ቅናሽ

- በግብር ከፋዩ የተገነባ ለንግድ ስራ ጥቅም ላይ የዋለው የህንፃ ክፍል የእርጅና ቅናሽ መታሰብ የሚጀምረው ሁብቱ የንግድ ስራ ገቢውን ለማስገኘት ለአገልግሎት ዝግጁ ከሆነበት እና አገልግሎት መስጠት ከጀመረበት ቀን አንስቶ ሲሆን ተቆጣጣሪው ባለስልጣን ለግብር ከፋዩ የህንፃ ግንባታው ስለመጠናቀቁ የሚያረጋግጥ የምስክር ወረቀት ከሰጠበት ጊዜ በፊት ሊሆን አይችልም።

የዕርጅና ቅናሽ...

- የአንድ ዋጋው የሚቀንስ ሁብት የእርጅና ቅናሽ ለማስለት መሰረት የሆነው የተሰራበት ወይም የተገዛበት ዋጋ የሚገልጽ ሰነድ ታክስ ከፋዩ ማቅረብ ያልቻለ እንደሆነ ባለስልጣኑ የተሰራበት ወይም የተገዛበት የገበያ ዋጋ መሰረት በማረግ 70 በመቶ የእርጅና ተቀናሽ ይፈቀድለታል።

3.6. የማስታወቂያ ወጪ

- ግብር ከፋይ ምርቱን ወይም አገልግሎቱን ለማስተዋወቅ በተለያዩ ዝግጅቶች ላይ የሚያደርገው የማስተዋወቅ ስራ በገንዘብ ወይም በምርት ወይም በአገልግሎት የሚፈጽመው ክፍያ በወጪ ተቀናሽ የሚያዘው ከጠቅላላ ገቢው (3% በመቶ) ባልበለጠ መጠን ብቻ ነው።

የማስታወቂያ ወጪ...

- ❑ ለመገናኛ ብዙሀን ወይም ለማስታወቂያ ድርጅት የሚከፍለው ክፍያ መሉ በመሉ በወጪ ተቀናሽነት ይያዛል።

3.7. የምርት ብክነት ወጪ

- በምርት ዝግጅትና አቅርቦት ሂደት በብጣሪ፣ ሰሊጥ ኑግ በትነት፣ ነዳጅ በማቅለጥ፣ በሽርፍራፊ፣ ቡና በቆይታ ጊዜ ወዘተ) የሚባክን ምርት የዕቃ መጠን በሚመለከተው የመንግስት አካል በቀረበ ጥናት መሰረት እንደ ወጪ ሊያዝ ይችላል።

3.8.የመዝናኛ ወጪ

የመዝናኛ ወጪ...

□ የማዕድን ማውጣት እና ፍለጋ፤ የማኑፋክቸሪንግና የግብርናና ሆርቲካል፤ ስራ ላይ የተሰማራ ቀጣሪ ለተቀጣሪው በነፃ የሚያቀርበው ምግብ እና መጠጥ ዋጋ በወጪ የሚያዘው በአንድ ወር የሚያወጣው ወጪ በወሩ ለተቀጣሪዎቹ ካወጣው አጠቃላይ የደሞዝ ወጪ ከ 30% ባልበለጠ መጠን ብቻ ነው።

የመዝናኛ ወጪ...

- ሆቴሎች፣ ሬስቶራንቶች ወይም ሌሎች የምግብ አገልግሎት የሚያቀርቡ ተቋማት ውስጥ ለተሰማሩ ሰራተኞች ለተቀጣሪዎች የሚያቀርቡት የምግብ እና መጠጥ ወጪ ተቀናሽ የሚያደርገው በአንድ ወር የወጣው ወጪ በወሩ ለተቀጣሪዎቹ ከወጣው አጠቃላይ የደሞዝ ወጪ 20% ያልበለጠ መጠን ብቻ ነው።

3.9. ኪሳራ

- ❑ ኪሳራ ለማሸጋገር የሚቻለው ኪሳረው ከደረሰበት ዓመት ቀጥሎ ላሉት አምስት ዓመታት ነው።
- ❑ ኪሳራ ለማሸጋገርና በወጪነት ለመያዝ የሚፈቀደውም ለሁለት የግብር አመታት ብቻ የደረሰ ኪሳራ ነው።
- ❑ አንድ ግብር ከፋይ የሚሸጋገር ኪሳራ ከአንድ የግብር ዓመት በላይ ያጋጠመው ከሆነ ግብር ከፋዩ መጀመሪያ የገጠመው ኪሣራ በቅድሚያ ይቀነስለታል።

3.10. ተቀናሽ የማይደረጉ ወጪዎች እና ኪሳራዎች

- የካፒታልነት ባህርይ ያላቸው ወጪዎች፤
- የኩባንያ አክሲዮን ወይም የሽርክና ማህበር መሠረት የሆነውን ካፒታል ለማሳደግ የሚወጣ ወጪ፤
- ከተቀጣሪው የወር ደመወዝ 15% (አሥራ አምስት መቶኛ) በላይ በፈቃደኝነት የሚደረግ የጡረታወይም የፕሮጀክት ፈንድ መዋጮ፤
- የአክሲዮን ድርሻ እና የትርፍ ድርሻ ክፍፍል፤ በመድን፣ በካሳ ወይም በዋስትና ውል መሠረት የተመለሰ ወይም ሊመለስ የሚችል ወጪ ወይም ኪሳራ፤

ተቀናሽ የማይደረጉ...

- ❑ ማንኛውንም ሕግ ወይም ውል በመጣስ የሚጣል የገንዘብ ቅጣት ወይም የሚከፈል ካሳ፤
- ❑ ግብር ከፋዩ በሂሳብ መዝገቡ የሚይዘው በወቅቱ ወጪ ያልተደረገ ነገር ግን ለወደፊት በግብር ዓመቱ ለሚከሰቱ ወጪዎች ወይም ኪሳራዎች መጠባበቂያ ይሆን ዘንድ የሚያዝ ገንዘብ ወይም የመጠባበቂያ ሂሳብ፤
- ❑ ግብር ከፋዩ ለራሱ የሚያወጣው የግል ውጪ፤

ተቀናሽ የማይደረጉ...

- ❑ በገቢ ግብር አዋጅ ወይም በውጭ ሀገር የታክስ ሕግ መሠረት የተከፈለ የገቢ ግብር ወይም ተመላሽ የሚደረግ የተጨማሪ እሴት ታክስ፤
- ❑ መሥሪያ ቤቱን ወክሎ በተለያዩ ቦታዎች ለሚገኝ ተቀጣሪ ከተቀጣሪው ከመቀጠር የሚገኝ ገቢ 10 % (አሥር በመቶ) በላይ የሚከፈል የኃላፊነት አበል፤

ተቀናሽ የማይደረጉ...

□ ከሚከተሉት በስተቀር ለመዝናኛ የሚወጣ ወጪ፤

1. የግብር ከፋዩ የንግድ ሥራ የመዝናኛ አገልግሎት መስጠት ሲሆን፤ ወይም
2. ተቀናሽ እንዲደረግ በሚፈቅደው ልክ በማዕድን ማውጣት፣ በማኑፋክቸሪንግ ወይም በግብርና ሥራ የተሠማራ ቀጣሪ ሠራተኞችን ለማዝናናት የሚያወጣው ወጪ፤

ተቀናሽ የማይደረጉ...

- ❑ ለበጎ አድራጎት ከሚሰጥ ስጦታ ውጭ የሚደረግ ስጦታ ወይም እርዳታ፤
- ❑ ግብር ከፋዩ አንድን የንግድ ሥራ ሀብት ግንኙነት ላለው ሰው ሲያስተላልፍ የሚደርስ ኪሳራ፤
- ❑ ማናቸውም ግብር ከፋይ ወደ ባንክ ሂሳብ ገቢ ከሚደረግ ቼክ፤ ወደ ባንክ ሂሳብ ገቢ ከሚደረግ የባንክ ድራፍት፤ ከአንድ የባንክ ሂሳብ ወደሌላ የባንክ ሂሳብ እና ወይም በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ፈቃድ በተሰጣቸው የክፍያ መፈጸሚያ መንገዶች ገንዘብ ከማስተላለፍ ውጪ በአንድ ቀን ውስጥ ለአንድ ሰው ከብር 50,000 (ሃምሳ ሺህ ብር) በላይ በሆነ ጥሬ ገንዘብ የፈጸመው ወይም የፈጸማቸው ክፍያዎች፤

በዚህ አንቀጽ መሰረት ደረጃ ለ የሚከፈለው ግብር ማስከፈያ መጣኔ የሚከተለው ይሆናል

ግብር የሚከፈልበት አመታዊ ጠቅላላ ገቢ	መጣኔ (በመቶኛ)
0 — 100,000	2%
100,001 — 500,000	3%
500,001 — 1,000,000	5%
1,000,001 — 1,500,000	7%
1,500,001 — 2,000,000	9%

ሀ) የሚከተሉትን ጨምሮ የሙያ አገልግሎት ለሚሰጡ ሰዎች፡-

1) ለሂሳብ አያያዝ ሙያ፤

2) ለአርኪቴክቶች፤

3) ለአማካሪዎች፤

4) ለግንባታ ስራ ተቋራጮች፤

5) ለመሃንዲሶች፤

6) ለፋይናንስ፣ ለኢኮኖሚ እና ኢንቨስትመንት ባለሙያዎች፤

7) ለጤና ባለሙያዎች፤

8) ለህግ ባለሙያዎች፤

ለ) ለተጨማሪ እሴት ታክስ ለተመዘገቡ ታክስ ከፋዮች፤ እና

ሐ) የሂሳብ መዝገብ በማቅረብ በሠንጠረዥ “ሐ” መሰረት በተጣራ ታክስ የሚከፈልበት ገቢ ላይ ግብር ለመክፈል ለመረጡ የደረጃ “ለ” ግብር ከፋዮች

- በተዘረዘሩት መድሃኞች የተሰማሩ ግብር ከፋዮች በዚህ አዋጅ **ለደረጃ “ሀ” የሚጠየቀው የሂሳብ መዝገብ** የመያዝ ግዴታ አለባቸው።
- የደረጃ “ለ” ግብር ከፋዮች በእያንዳንዱ **የግብር ዓመት** የንግድ ሥራ ገቢ ግብር የሚከፍሉት የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው **ደንብ** በሚወሰነው የግብር አከፋፈል ዘዴ ነው።

የዲጂታል አገልግሎት ግብር

- በኢትዮጵያ ውስጥ የዲጂታል አገልግሎትን በማቅረብ ገቢ የሚያገኝ ነዋሪ ወይም ነዋሪ ያልሆነ ማንኛውም ሰው የሚያገኘው ገቢ ግብር ይከፈልበታል።
- መሰረት የሚከፈለው ግብር ከ5% (አምስት በመቶ) የማይበልጥ ሲሆን የማስከፈያው መጣኔ፣ የአከፋፈሉ ሁኔታ እና ሌሎች ዝርዝር ጉዳዮች የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ ይወሰናል።

ኢትዮጵያ ውጭ የሚፈጸም ቀጥተኛ ያልሆነ ዝውውር

- የማናቸውም ሰው ወይም ድርጅት ታክስ የሚከፈልበት ገቢ፤ ገቢው ከተገኘበት ቀን በፊት ባለው የ365 ቀናት ጊዜ ውስጥ በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ አንድ ወይም ከአንድ በላይ በሆኑ የተሳሰሩ ኩባንያዎች አማካኝነት በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኝ የማይንቀሳቀስ ንብረት ወይም ሌላ ማናቸውም ንብረት ጋር የተያያዘውን አክሲዮን ወይም የአባልነት መብት ዋጋ ከ20% በላይ በመሸጥ የተገኘውን ገቢ ይጨምራል።
- ❖ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 አፈጻጸም ታክስ በሚከፈልበት ገቢ ውስጥ የሚጠቃለል ጥቅም ነው የሚባለው፡-
- ሀ) ጥቅሙ ከመገኘቱ በፊት በነበረው የ365 ቀን ጊዜ ውስጥ ከተሸጠው አክሲዮን ወይም ሌላ ጥቅም ዋጋ ውስጥ ከ50 በመቶ በላይ በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ ኢትዮጵያ ውስጥ ካለ የማይንቀሳቀስ ወይም ሌላ ማናቸውም ንብረት ጋር የተገኘው ጥቅም ሙሉ በሙሉ፤ ወይም

ለ) በሌላ ማናቸውም ሁኔታ በሚከተለው ቀመር መሰረት ተሰልቶ የሚገኘው ጥቅም፦

ሀ x ለ/ሐ

ለዚህ ቀመር አፈጻጸም፦

ሀ) የተገኘው ጥቅም የገንዘብ መጠን፤

ለ) በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኘው የማይንቀሳቀስ ንብረት ወይም ሌላ ማናቸውም ንብረት ጋር የተያያዘ አክሲዮን ወይም ሌላ ጥቅም ዋጋ፤ እና

ሐ) የጥቅሙ ጠቅላላ ዋጋ፤

- ግብር የሚከፈልበት ገቢ ያለው በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ ወይም ነዋሪ ያልሆነ ሰው ያገኘው ወይም ያስተላለፈው ንብረት በኢትዮጵያ ውስጥ እንደሆነ እና ጥቅሙም የተገኘው ምንጩ ከኢትዮጵያ ገቢ እንደሆነ ተቆጥሮ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 61 መሰረት ግብር ይከፈልበታል።

- በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኘው እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 የተጠቀሰውን የማይንቀሳቀሰው ወይም ሌላ ማናቸውም ንብረት ላይ ቀጥተኛ ባለቤትነት ያለው ሰው በተዘዋዋሪ መንገድ አንድ ወይም ከአንድ በላይ በሆኑ የተሳሰሩ ኩባንያዎች አማካኝነት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው ግብይት የተከናወነ እንደሆነ ይህንኑ ግብይት ወዲያውኑ ለባለሥልጣኑ በፅሁፍ ማሳወቅ አለበት
- የሚያስተላልፈው ሰው የኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ እንደሆነ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኘው እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 የተጠቀሰውን ንብረት የሚያስተላልፈው ሰው በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነው ሰው ወኪል እንደሆነ ተቆጥሮ ከማስተላለፉ ጋር ተያይዞ በዚህ አዋጅ መሠረት ሊከፈል የሚገባውን ግብር የመክፈል ግዴታ አለበት።

- በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ ድርጅት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 መሰረት ግብር የሚከፈልበትን በኢትዮጵያ ነዋሪ ያልሆነ ሰው ወይም ድርጅት ያስተላለፈ ወይም የማስተላለፉን ተግባር ያመቻቹ እንደሆነ ግብሩ በሌላ ሰው ካልተከፈለ እንደወኪል ተቆጥሮ በአዋጁ አንቀጽ 61 የተመለከተውን ታክስ እንዲከፍል ይገደዳል።
- ንብረት ያስተላለፈ ሰው ወይም ድርጅት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 83 መሰረት ለታክሱ ባለስልጣኑ ያስተላለፈው ንብረት **የገቢ ማስታወቂያ** ማቅረብ አለበት።
- ለታክሱ ባለስልጣን ያስተላለፈው ንብረት ማስታወቂያ **የማቅረብ ግዴታውን ያልተወጣ** ሰው ወይም ድርጅት በታክስ አስተዳደር አዋጅ በተደነገገው መሰረት **ቅጣት** ይጣልበታል

ከገቢ ግብር ነፃ የሆነ ገቢ

- የኢትዮጵያ የተቀማጭ ገንዘብ መድን ፈንድ የሚሰበስበው አረቦን፤
- በስራ ላይ ያሉ ኩባንያዎች አዲስ ከሚያወጡት አክሲዮን የሚገኝ የካፒታል ዋጋ እድገት ጥቅም (ፕሪሚየም)፤
- ማናቸውም ኩባንያ በኩባንያው ውስጥ በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ ከአስራ ሁለት ነጥብ አምስት በመቶ (12.5%) ያላነሰ ድምጽ የመስጠት መብት እና የኩባንያውን ውሳኔዎች የመቆጣጠር መብት ላለው በኢትዮጵያ ነዋሪ ለሆነ ኩባንያ የሚፈጽመው የአክሲዮን ትርፍ ድርሻ ክፍያ፤”

ክፍያ የሚፈጸምባቸው ዘዴዎች

- ማናቸውም ግብር ከፋይ ወደ ባንክ ሂሳብ ገቢ በሚደረግ ቼክ፤ ወደ ባንክ ሂሳብ ገቢ በሚደረግ የባንክ ድራፍት፤ ከባንክ ሂሳብ ወደ ባንክ ሂሳብ ገንዘብ በማስተላለፍ ወይም በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ፈቃድ በተሰጣቸው የክፍያ መፈጸሚያ መንገዶች ካልሆነ በስተቀር ከዚህ በታች ለተዘረዘሩት ግብዓቶች ከብር 50,000 (ሃምሳ ሺህ) በላይ የሆነ ጥሬ ገንዘብ መቀበል አይችልም።

ሀ) በአንድ ቀን ውስጥ ከአንድ ሰው ጋር በተደረገ ጠቅላላ ግብዓት፤ ወይም

ለ) ከአንድ ግብዓት ጋር በተያያዘ የሚፈጸም ክፍያ፤ ወይም

ሐ) ከአንድ ሰው ጋር ከተፈጸመ አንድ ግብዓት ወይም ተግባር ጋር የተያያዘ ክፍያ፤

የተደነገገው በሚከተሉት ላይ ተፈጻሚ አይሆንም፤

ሀ) በመንግስት መስሪያ ቤቶች፤ በመንግስት የልማት ድርጅቶች፤ በባንኮች እና በማይክሮ

ፋይናንስ ድርጅቶች፤

ለ) የገንዘብ ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያ የሚዘረዘሩ ሰዎች ወይም ድርጅቶች ወይም

የተለዩ ግብይቶች፤

- “ግብይት” ማለት ግብር የመክፈል ግዴታ የተጣለበት ሰው የሚያከናውነው በዚህ አዋጅ

መሰረት ግብር የሚከፈልበት የስራ እንቅስቃሴ ነው።

- ንዑስ አንቀጽ (4) :- የገንዘብ ሚኒስቴር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተውን

የገንዘብ መጠን ሊያሻሽል ይችላል።

የሙከራ ጥያቄዎች

- 1ኛ. ስንት አይነት የዕርጅና ቅናሽ ዘዴዎች አሉ? ዘርዝሩ
- 2ኛ. አሴቱ(ሃብቱ) 1.5 ሚሊዮን ብር ዋጋ ያለው ሲሁን የመጠቀሚያ ጊዜው ለ5 አመታት ነው ይህ ሃብት በአመት 10 በመቶ ድጥረሼት(Depreciate) ያደርጋል ተብሎ ቢታሰብ በአምስት አመቱ መጨረሻ ላይ የ አሴቱ(ሃብቱ) ዋጋ ምን ያህል ይሆናል? በቀጥተኛ የዕርጅና ቅናሽ ዘዴ አስሉ
- 3ኛ. ሙሉ ለሙሉ ተቀናሽ የሚደረጉ እና በገደብ ተቀናሽ የሚደረጉ የንግድ ስራ ወጪዎችን ዘርዝሩ

የመከራ...

- 4ኛ. የማይሰበሰብ እዳ በተቀናሽነት ሊያዝ የሚችለው ምን፤ምን መስፈርቶች ሲሟሉ ነው?
- 5ኛ፣ በአንድ የግር ዘመን ኪሳራ የገጠመው ሰው ኪሳራውን የሚያሸጋግረው ለስንት አመታት ነው?

ከዲጂታል ይዘት ፈጠራ የሚገኝ ገቢ

- ❖ ከዲጂታል ይዘት ፈጠራ የሚገኝ ገቢ የሚከተሉትን ሁኔታዎች ካሟላ የንግድ ገቢ ተደርጎ ይወሰዳል፦
 - ሀ/ ትርፍ ለማግኘት ታስቦ በመደበኛነት የሚከናወን ከሆነ፤
 - ለ/ ፈጣሪው ድርጅት ከሆነ፤ እና
 - ሐ/ የሂሳብ መዝገብ የሚያዙ ከሆነ ወይም ከንግድ ጋር የተያያዙ ወጪዎች ተቀናሽ የሚደረጉለት ከሆነ።
- ❖ የተመለከቱት ሁኔታዎች ካልተሟሉ፣ ገቢው እንደ ሌላ ገቢ ተመድቦ በዚህ አዋጅ ሠንጠረዥ “መ” መሠረት ግብር የሚጣልበት ሲሆን ዝርዝር አፈፃፀሙ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ ይወሰናል።

- ❖ የታክሱ ባለሥልጣን የዲጂታል ይዘት ፈጠራ የንግድ እንቅስቃሴ መሆኑን ለመወሰን መመሪያዎች ያወጣል፤ በተለይም የገቢውን መጠን፣ የግብይቶችን ብዛት፣ የይዘቱን ዓይነት እና የንግድ ዓላማውን ከግምት ውስጥ ያስገባል።
- ❖ በኢትዮጵያ ለሚኖሩ ዲጂታል ይዘት ፈጣሪዎች ክፍያዎችን የሚያመቻቹ ማንኛውም የኦንላይን መድረክ፣ ዓመታዊ ገቢያቸው የገንዘብ ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያ ከሚወሰነው ገደብ በላይ ከሆነ ለእያንዳንዱ ፈጣሪ ያገኙትን ጠቅላላ ገቢ በየዓመቱ ለታክሱ ባለስልጣን ሪፖርት ማድረግ አለበት።

- በኦንላይን መድረክ ሪፖርት የተደረገም ይሁን ያልተደረገ ከዲጂታል ይዘት ፈጠራ የሚገኝ ማንኛውም ገቢን በተመለከተ፣ ገቢው በደረሰው ሰው በዓመታዊ የገቢ ግብር ማስታወቂያው ላይ መገለጽ አለበት።
- ከተወሰነው ገደብ በላይ ገቢ የሚያገኝ ዲጂታል ይዘት ፈጣሪ የግብር ከፋይ መለያ ቁጥር ማግኘት እና ሁሉንም ተፈጻሚነት ያላቸውን የግብር ግዴታዎችን መወጣት አለበት።

አማራጭ አነስተኛ ግብር

- በሌላ ማናቸውም ህግ የተደነገገው ቢኖርም፤ ማናቸውም ድርጅት ወይም ሰው ግብር በሚወሰንበት የግብር ዓመት ከሁሉም የንግድ ስራ የገቢ ምንጮች ባገኘው ትርፍ ላይ ሊከፍል የሚገባው ግብር በዚህ የግብር ዓመት ካገኘው **ጠቅላላ ገቢ ከ2.5%** (ከሁለት ነጥብ አምስት በመቶ) በታች ከሆነ ግብር ከፋዩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 በተመለከተው የማስከፈያ መጣኔ መሰረት አማራጭ አነስተኛ ግብር መክፈል አለበት።

አማራጭ አነስተኛ ግብር የሚከፈለው በሚከተለው የማስከፈያ መጣኔ ይሆናል፦

ሀ) የማናቸውም ድርጅት ወይም ሰው አመታዊ **ጠቅላላ ገቢ 2.5%፤** ወይም

ለ) ባንኮችን በሚመለከት **ከባንክ ስራ የተገኘ የተጣራ ገቢ 2.5%፤**

ሐ) የኢንሹራንስ ኩባንያዎችን በሚመለከት ከህይወት እና ከህይወት ውጪ ከሆነ

ኢንሹራንስ የተገኘው ጠቅላላ አረቦን 2.5%፤

መ) ዋጋቸው የተወሰነ ዕቃዎችን አቅራቢ ሰው ወይም ድርጅትን በሚመለከት **የኮሚሽን**

ገቢው 2.5%፤

- የሚከፈለው አማራጭ አነስተኛ ግብር በአዋጁ አንቀጽ 18 መሰረት ከሚከፈለው የንግድ ትርፍ ግብር ላይ ተቀናሽ ይደረጋል።
- ግብር ከፋዩ የከፈለው ግብር ሊከፍል ከሚገባው የንግድ ትርፍ ላይ የሚቀነሰው በሚከተለው አኳኋን ይሆናል፦
 - ሀ) እስከ 5 (አምስት) ዓመታት ድረስ፤
 - ለ) በአዋጁ አንቀጽ 18 መሰረት ሊከፈል ከሚገባው የንግድ ትርፍ ግብር ላይ የሚቀነሰው ሂሳብ በዚህ አንቀጽ መሰረት ሊከፈል እስከሚገባው አማራጭ አነስተኛ ግብር ድረስ ሆኖ፤ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሰረት የተከፈለውን ተቀናሽ የተደረገበት የንግድ ትርፍ ግብር ሳይጨምር ይሆናል

የሚከተሉት ከአማራጭ አነስተኛ ግብር ነጻ ተደርገዋል

ሀ) በኪሳራ ምክንያት መፍረስ ላይ ያለ ድርጅት፤ እና

ለ) በእዳ ማሸጋሸግ ላይ ያለ ድርጅት።

- በኢንቨስትመንት ማበረታቻ ህግ መሰረት የግብር እፎይታ በተሰጠው ሰው ላይም ተፈጻሚ ይሆናል። ስለሆነም አማራጭ አነስተኛ ግብር የተሰጠው ማበረታቻ ተቀንሶ ሊከፈል በሚገባው የገቢ ግብር ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

ሀ) “አመታዊ ጠቅላላ ገቢ” ማለት በግብር አመቱ ከተከናወነ የዕቃ ሽያጭ እና አገልግሎት የመስጠት ተግባር

የተገኘ ጠቅላላ ገቢ ነው።

ለ) “ከባንክ ሰራ የተገኘ ገቢ” ማለት ከሚከተሉት ምንጮች የተገኘ ገቢ ነው፦

(I) ብድርን ከመሰላት የባንኩ ሃብቶች በሚገኝ ወለድ እና ተቀማጭ ሂሳብን ለመሰላት የባንኩ እዳዎች

በሚከፈል ወለድ መካከል ያለው ልዩነት፤

(II) ግብይትን፤ ሂሳብ ማስተዳደርን እና የምክር አገልግሎትን ከመሰላት አገልግሎቶች የሚገኝ ገቢ ጨምሮ

ከክፍያዎች እና ከኮሚሽኖች የሚገኝ ገቢ፤

(III) በፋይናንስ ሰነዶች በመገበያየት የሚገኝ ትርፍ እና የሚያጋጥም ኪሳራን ጨምሮ ከግብይት የሚገኝ የተጣራ

ገቢ፤

(IV) ለግብይት ወይም ለኢንሸስትመንት አላማ ከተያዙ የፋይናንስ ሰነዶች የሚገኝ ጠቅላላ ገቢ፤ እና

(V) አስቀድሞ ከሂሳብ መዝገብ የተሰረዙ ሂሳቦችን ከማስመለስ እና ከመሰላት የተለያዩ ገቢዎች የተገኘ የሌሎች

የሰራ እንቅስቃሴዎች ገቢ፡፡

ሐ) የኮሚሽን ገቢ ማለት በህግ ወይም በተዋዋሮች መካከል በተደረገ ውል በተወሰነው መሰረት ከአንድ ዕቃ ወም አገልግሎት ዋጋ ላይ **ለአገልግሎት ሰጪው የሚከፈል ገንዘብ ነው።**

መ) “ዋጋው የተወሰነ ድርጅት” ማለት ዕቃዎችን የሚሸጥበት ወይም አገልግሎትን የሚያቀርብበት **ዋጋ በውል ወይም በመንግስት አካል የተወሰነ ወይም ቁጥጥር የሚደረግበት ድርጅት ነው።**

ምዕራፍ አራት

4. የሂሳብ መዝገብ አያያዝ እና የሂሳብ ዓመት

<https://www.youtube.com/watch?v=NquuY41ErrA>

Y41ErrA

4. የሂሳብ መዝገብ አያያዝ እና የሂሳብ ዓመት

- የራሱን የሂሳብ አመት እንደ ግብር አመት እንዲጠቀም ፈቃድ ለተሰጠው ግለሰብና ድርጅት የሂሳብ ዓመት ነው የሚባለው የግብር ከፋይ ዓመታዊ የፋይናንስ ሂሳብ ሚዛን(Balancesheet) በሚዘጋበት ጊዜ የሚጠናቀቀው የአስራ ሁለት ወራት ጊዜ ነው።

- <https://www.youtube.com/watch?v=xIXDZyZ9azk>

4.1. የካፒታል ሀብት ሲተላለፍ የሚያዝ መረጃ

- የተላለፈው የካፒታል ሀብት የተገኘበትን ቀን፤ የተገኘበትን ዋጋ ፣
- ሀብቱን ለማሻሻል የወጣ ማንኛውም ወጪ እና
- ሀብቱ በሚተላለፍበት ጊዜ ለግብር ከፋዩ የተከፈለ የማስተላለፊያ ዋጋ አጠቃሎ የሚያዝ የሂሳብ መዝገብ መያዝ አለበት።

4.2. ታክስ ከፋይ መያዝ ያለበት ሰነድ ዓይነት

- ማንኛውም የደረጃ “ሀ” እና የደረጃ “ለ” ግብር ከፋይ በግብር ከፋይነት ለተመዘገበበት እና የንግድ ፈቃድ ለወጣበት ለእያንዳንዱ የንግድ መስክ ያዋለውን ሀብት እና ኢንቨስትመንት እንዲሁም በእያንዳንዱ ዘርፍ ከተደረገው የንግድ እንቅስቃሴ የተገኘውን ትርፍና ወይም ኪሣራ በትክክል የሚያሳይ በሀርድ ኮፒና ወይም በሶፍት ኮፒ ተደራጅቶ የተያዘ ሰነድ መያዝ አለበት።

መያዝ ያለበት ሰነድ...

- ❑ ግብር ከፋዩ ያለውን የንግድ ሥራ ሀብት(Fixed Assets) እንደ ዓይነቱ እና እንደ አገልግሎቱ በመለየት የሚመዘገብበት የንግድ ሥራ ሀብት መዝገብ ሊኖረው የሚገባ ሲሆን የዚህ ዓይነት መዝገብ፡
- ❑ እያንዳንዱ የንግድ ሥራ ሀብት የተገዛበት ወይም የተገኘበት ቀን እና ዋጋ፤
- ❑ የንግድ ሥራ ሀብቱን ለማሻሻል የተደረገ ማንኛውም ከሀያ በመቶ በላይ የሆነ ወጪ፤

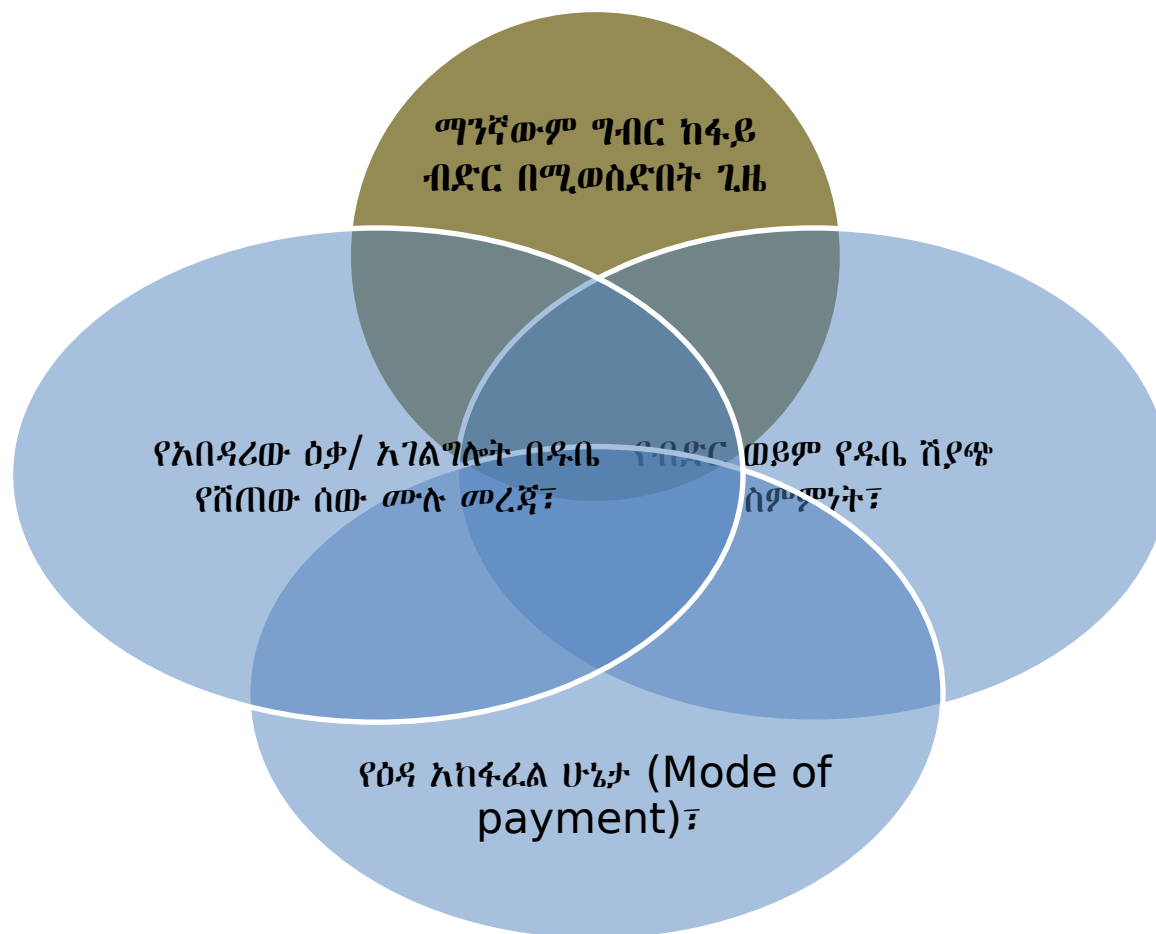

መያዝ ያለበት ሰነድ...

- ❑ በዓመቱ መጨረሻ የንግድ ሥራ ሀብቱ ያለውን የተጣራ የመዝገብ ዋጋ
- ❑ የእያንዳንዱ የተጠራቀመ የእርጅና ቅናሽ መጠን የሚያሳይ መሆን አለበት።
- ❑ ኢንቨስትመንት የሚያካሂድ ግብር ከፋይ የኢንቨስትመንት ሥራው ተጠናቆ የኢንቨስትመንቱ አጠቃላይ ካፒታል እስኪታወቅ ድረስ በየጊዜው የሚያወጣው ወጪ የሚመዘገብበት ራሱን የቻለ መዝገብ (ledger) ሊኖረው ይገባል።

መያዝ ያለበት ሰነድ...

መያዝ ያለበት ሰነድ...

□ የድርጅቱን ካፒታል መዝገብን በተመለከተ

- ካፒታሉ የግል ወይም በአክሲዮን መዋጮ የተገኘ መሆኑን **የሚያሳይ ሰነድ**?
- በአክሲዮን ድርሻ የተያዘው የካፒታል መጠን?
- የተከፈለ እና ያልተከፈለ የካፒታል መጠን?
- ያልተከፈረ የትርፍ መጠን?
- ለካፒታል ማሳደጊያ የዋለ የትርፍ መጠን?
- ያልተከፈለ የትርፍ ድርሻ መጠን?

መያዝ ያለበት ሰነድ...

ቅድመ መግለጫ ይዘቶች

- የሀብት እና የዕዳ መግለጫ (balance sheet) ፣
- የጥሬ ገንዘብ ገቢ እና ወጪ መግለጫ (Cash flow statement)
- የድርጅቱ የካፒታል ለውጥ መግለጫ (Change of capital statement) ፣
- የትርፍና ኪሣራ መግለጫ (Profit and loss statement) ፣

መያዝ ያለበት ሰነድ...

- ❑ አምራች ድርጅት ከሆነ የምርት ሂደት መግለጫ (Production statement) እና
- ❑ **አተመረተ ምርት የወጣ** የምርት ወጪ መግለጫ (Statement of Cost of Goods Manufactured) እና Stock Inventory

መያዝ ያለበት...

□ የሂሳብ መዝገብ ለማዘጋጀት ሶፍትዌር መጠቀም

- ማንኛውም ግብር ከፋይ የሂሳብ መዝገብ ለማዘጋጀት **ሶፍትዌር** የሚጠቀም ከሆነ የሶፍትዌሩን ከአጠቃቀም ማንዋል ጋር ለታክስ ባለስልጣኑ ማቅረብ አለበት።
- ታክስ ባለስልጣኑ የሂሳብ መዝገብ ለማዘጋጀት ጥቅም ላይ የሚውል ሶፍትዌር ሲቀርብለት ሶፍትዌሩ ለታክስ አስተዳደሩ አመቺ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት።

መያዝ ያለበት ሰነድ...

□ የግብር ከፋይ ወጭ ተቀባይነት ስያጣ ማስተካከያዎች

- ለቋሚ የንግድ ስራ ሀብት፣ ዕቃው በተሰራበት ወይም በተገዛበት ወቅት የዕቃው የገቢያ ዋጋ **70%**፣
- ለሌሎች ዕቃዎች ግዢ፣ የዕቃውን የገቢያ ዋጋ **65%** በወጪነት በመያዝ ተቀናሽ ይደረጋል።

መያዝ ያለበት ሰነድ...

□ ሰነድ በሚመለከተው አካል ስለማስመዘገብ

➤ ለንግድ ዓላማ የሚውል የቤት ኪራይ፣ የመጋዘን ኪራይ፣ የጥናት አገልግሎት ግዢ፣ ማንኛውም አይነት የማሽነሪ ኪራይ፣ የንግድ ተሸከርካሪ ኪራይ፣

➤ ይሁን አንጂ ሶስት ወር እና ከሶስት ወር በላይ የቆየ ወይም የሚቆይ የኪራይ ወይም የጥናት አገልግሎት ውል ስምምነት ያልተመዘገበ መሆኑ

ከተረጋገጠ ሰነዱ ውድቅ ተደርጎ ወጪው በግምት ይወሰናል።

መያዝ ያለበት ሰነድ...

□ የሂሳብ መዝገብ አዘጋጅ

- የሂሳብ መዝገብ በባለሙያዎች መዘጋጀት አለበት
- ግብር ከፋይ ሞያዊ ብቃት ያለው ከሆነ ራሱ መዘጋጀት ይችላል
- የደረጃ “ለ” ግብር ከፋይ እና በፈቃደኝነት የሂሳብ መዝገብ የሚይዝ የደረጃ “ሐ” ግብር ከፋይ ቀለል ያለ የሂሳብ ዘዴ በመጠቀም የሂሳብ መዝገብ መያዝ ይችላሉ።

መያዝ ያለበት ሰነድ...

□ ቀለል ያለ የሂሳብ አያያዝ ዘዴን ተጠቅሞ የሂሳብ መግለጫ በሚያቀርብበት ጊዜ

- ግብር ከፋዩ አስቀድሞ የተመዘገበውን የቋሚ የንግድ ስራ ሀብት ብዛት፣ ዓይነት እና የመዝገብ ዋጋ የሚያሳይ ሠንጠረዥ፣
- በግብር ዓመቱ ውስጥ የተገዛ እና 100 % የእርጅና ቅናሽ የተደረገለት የንግድ ስራ ሀብት ብዛት፣ ዓይነትና ዋጋ፣

4.2.1. ቀለል ያለ የሂሳብ አያያዝ ዘዴን ተጠቅሞ የሂሳብ መግለጫ በሚያቀርብበት ጊዜ

- በግብር ዘመኑ የተላለፈ ወይም የተወገደ የንግድ ሥራ ሀብት ብዛት፣ ዓይነት እና ዋጋ የሚገልጽ ደረሰኝና ተያያዥ ማስረጃዎች፤ **የደረጃ “ለ” ግብር** ከፋዮች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 86(1) መሰረት **የሂሳብ መዝገብ መያዝ ይችላሉ።** የያዙት የሂሳብ መዝገብ ተቀባይነት ካገኘ የሚከፍሉት ግብር የሚወሰነው በሂሳብ መዝገባቸው መሰረት ይሆናል።

4.2.1. ቀለል ያለ የሂሳብ አያያዝ ዘዴን ተጠቅሞ የሂሳብ መግለጫ በሚያቀርብበት ጊዜ

- በታክስ አስተዳደር አዋጁ የተቀመጡት ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፣ ግብር ከፋዩ አንድ ወጪ በተቀናሽነት እንዲያዝለት ወይም በአንድ ሀብት ዋጋ ውስጥ እንዲካተትለት የሚያስችለውን **የሰነድ ማስረጃ ማቅረብ ያልቻለ** እንደሆነ ባለሥልጣኑ ወጪ በተቀናሽነት **እንዲያዝ** ወይም አንድ ወጪ በአንድ ሀብት ዋጋ ውስጥ **እንዲካተት ላይፈቅድ** ይችላል።

- ማንኛውም ግብር ከፋይ በዚህ አዋጅ መሰረት ሊይዝ የሚገባውን **የሂሳብ መዝገብ ካላቀረበ ግብሩ በግምት ይወሰናል።** ሆኖም ለደረጃ “ለ” በተቀመጠው የማስከፊያ ዘዴ መሰረት ሊስተናገድ አይችልም።
- ማንኛውም ድርጅት ግብር ከፋይ በሌላ ኩባንያ ውስጥ አክሲዮን ለመግዛት በተበደረው ገንዘብ ላይ የሚከፍለው ወለድ በወጪነት ይያዛል። ሆኖም የዚህ አይነቱ ወጪ ተቀናሽ የሚደረገው ድርጅቱ አክሲዮን ከገዛበት ድርጅት የአክሲዮን ትርፍ ድርሻ የሚያገኝ ከሆነ ነው።
- ኃላፊነቱ የተወሰነ የሽርክና ማህበር ወይም **በሙያ ስራ ላይ የተሰማሩ ሰዎች** የሚያወጡት ወጪ ተቀናሽ የሚደረግበት ሁኔታ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል።

- በሠንጠረዥ 'ሐ' መሠረት ግብር የመክፈል ግዴታ ያለበት እና ከአንድ በላይ የንግድ ሥራ መስክ ገቢ የሚያገኝ የደረጃ "ሀ" ግብር ከፋይ፣ በዚህ አዋጅ እና በሌሎች ተፈጻሚነት ባላቸው ሕጎች መሠረት ለእያንዳንዱ የተለየ የሥራ መስክ የሂሳብ መዝገቦችን እና ደጋፊ መረጃዎችን በተናጠል መያዝ አለበት።

- የደረጃ "ሀ" ግብር ከፋዮች ዓመታዊ ግብር የሚከፍሉት በሚከተለው አኳኋን ይሆናል።

- ሀ) ከተያዘው የግብር ዓመት በፊት በነበረው የግብር ዓመት ለግብር 25% (ሃያ አምስት በመቶ) የሂሳብ ሪፖርት ከሚያቀርቡበት ወር መጨረሻ ጀምሮ በሚቆጠር በየሶስት ወሩ በ5 (አምስት) የሥራ ቀናት ውስጥ አቀድመው ይከፍላሉ፤
- ለ) የሂሳብ ሪፖርት በሚያቀርቡበት ወር መጨረሻ በሂሳብ ሪፖርቱ መሰረት ሊከፍሉ ከሚገባው ግብር ላይ በየሶስት ወሩ የክፈሉት ተቀንሶ ቀሪውን ይከፍላሉ፤

ሐ) የሂሳብ ሪፖርት በሚያቀርቡበት ወቅት የግብር ስሌት ሲከናወን በየሶስቱ ወሩ የክፈሉት ሊከፈል ከሚገባው የበለጠ ሆኖ የተገኘ እንደሆነ በብልጫ የክፈሉት ሂሳብ ተመላሽ ይደረጋል። የተመላሹ ክፍያ የሚፈፀመው በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ መሰረት ለተመላሽ ተቀንሶ ከሚያዘው ሂሳብ ላይ ይሆናል።

የደረጃ “ለ” ግብር ከፋዮች ዓመታዊ ግብር የሚከፍሉት በሚከተለው አኳኋን ይሆናል።

- ሀ) ከተያዘው የግብር ዓመት በፊት በነበረው የግብር ዓመት የክፈሉትን ግብር 25% (ሃያ አምስት በመቶ) ከሐምሌ ወር መጨረሻ ጀምሮ በሚቆጠር በየሦስት ወሩ በ30 (ሰላሳ) የሰራ ቀናት አስቀድመው ይከፍላሉ፤
- ለ) በግብር ዓመቱ ሐምሌ ወር መጨረሻ ሊክፈሉ ከሚገባው ግብር ላይ በየሦስት ወሩ የክፈሉት ተቀንሶ ቀሪውን ይከፍላሉ፤

ለመጀመሪያ ጊዜ ዘገቢ ግብር የሚከከፍሉ አዲስ ግብር ከፋዮች የመጀመሪያውን የግብር ዓመት በተመለከተ ዓመታዊ ግብር የሚከፍሉት በሚከተለው አኳኋን ነው፡-

ሀ) የደረጃ “ሀ” አዲስ ግብር ከፋዮች ዓመታዊ ገቢያቸውን ማስታወቅ ባለባቸው ጊዜ በግብር ዓመቱ ሊከፈል የሚገባውን ግብር መክፈል አለባቸው፡፡

ለ) የደረጃ “ለ” አዲስ ግብር ከፋዮች ከሐምሌ 1 ቀን እስከ ሐምሌ 30 ቀን ባለው ጊዜ ውስጥ ግብሩን መክፈል አለባቸው፡፡

የገቢ ግብር ማበረታቻ እና በሌሎች ሕጎች የተሰጡ የገቢ ግብር ነፃ መብቶች አፈፃፀም

- በኢንቨስትመንት ሕጉ መሰረት ኢንቨስትመንት ፈቃድ የተሰጣቸው ኢንቨስተሮች ሊሰጣቸው የሚገባው የገቢ ግብር ማበረታቻ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ በሚወሰነው መሰረት መሆን አለበት
- በኢንቨስትመንት ማበረታቻ ደንብ ከተሰጡ የገቢ ግብር ነፃ የመሆን መብቶች ውጭ የተሰጡ ማናቸውም ከገቢ ግብር ነፃ የመሆን መብቶች በዚህ አዋጅ ተሸሯል።
- በህብረት ሥራ ማህበራት አዋጅ በተደነገገው መሰረት ማህበሩ በሚያገኘው የንግድ ሥራ ገቢ ላይ የገቢ ግብር ተፈፃሚ አይሆንበትም።

4.3. ለረጅም ጊዜ የሚቆዩ ውሎች

- ንግድ ሥራ ገቢ ግብር ሂሳቡን በተሰብሳቢና ተክፋይ ሂሳብ ዘዴ የሚይዝ ግብር ከፋይ ከተዋዋለው የረዥም ጊዜ ውል ውስጥ በግብር ዓመቱ የተጠናቀቀውን መቶኛ መሠረት በማድረግ ገቢውን በንግድ ሥራ ገቢው ውስጥ ሲያካትት ወጪውም በዚያው መቶኛ ልክ በተቀናሽነት እንዲያዝለት ይደረጋል።

ለረጅም ጊዜ የሚቆዩ ውሎች...

- ግብር ከፋዩ ለረጅም ጊዜ ከተደረገ ውል ጋር ተያይዞ በውሉ የመጨረሻ ዓመት ኪሳራ የደረሰበት ኪሳራውን እንዲያሸጋግር የተፈቀደለት ቢሆንም ኪሳራውን ማሸጋገር ያልቻለ ሆኖ በውሉ ዘመን መጨረሻ በኢትዮጵያ የንግድ ሥራ መሥራት ያቆመ እንደሆነ ይህ ግብር ከፋይ የደረሰበት ኪሳራ ወደ ኋላ ተመልሶ በአምናው የግብር ዓመት በተቀናሸነት እንዲያዝለት ይደረጋል።

የመከራ ጥያቄ

- **1ኛ. የካፒታል ሀብት ሲተላለፍ የሚያዝ መረጃ**
- **2ኛ. የሒሳብ መግለጫ ይዘቶችን ዘርዝሩ**

ምዕራፍ አምስት

5. ድርጅትን በመቆጣጠር ረገድ የሚደረግ ለውጥና የኩባንያ እንደገና መደራጀት

□ አንድን ድርጅት በመቆጣጠር ረገድ የሚደረግ ለውጥ

- አንድ ድርጅት የደረሰበትን ኪሣራ ወደ መሸጋገሪያ ዓመት ወይም ወደ ሚቀጥለው ዓመት ማሸጋገር የሚችለው የኩባንያውን ከ50% በላይ የሆነውን የዋና ባለቤትነት ድርሻ በኪሣራው ዓመት ፣ በመሸጋገሪያው ዓመትና በሁሉም ጣልቃ ገብ ዓመታት የያዘው ተመሳሳይ ሰው የሆነ እንደሆነ

5.2. የማዕድንና የነዳጅ ስራዎች ገቢ ግብር

- ❑ የማዕድንና የነዳጅ ስራ ከሌለው የንግድ ስራ ለየት የሚያደርገው፡-
- ❑ የገቢ ምንጩ ሊተካ የማይችል የመንግሥት (የሃገር) የተፈጥሮ ሃብትን በመጠቀም የሚገኝ በመሆኑ።
- ❑ ስራው ከፍተኛ ስጋት (Risk) ያለበትና ከፍተኛ ወጪ የሚጠይቅ በመሆኑ።

❑ የማዕድንና የነዳጅ ስራ ከሌለው የንግድ ስራ ለየት የሚያደርገው

- የማዕድንና የነዳጅ ፈለጋ ስራ ረጅም ጊዜ የሚወስድና በስተመጨረሻም ውጤት እንደሚገኝ አስቀድሞ እርግጠኛ መሆን የማይቻልበት ሁኔታ (uncertainty) ያለበት በመሆኑ።
- ንግዱ የመንግስት ልዩ ፈቃድ የሚጠይቅና ልዩ ቁጥጥርና ክትትል የሚደረግበት እንዲሁም የመንግስት ድርሻ ያለበት በመሆኑ።

5.2.2.ፈቃድ በተሰጠው ሰውና በስራ ተቋራጭ ላይ ግብር ስለመጣል

- ማዕድን የማውጣት መብት በተሰጠው ባለፈቃድ (ፈቃድ የተሰጠው ሰው) እና ከመንግስት ጋር የነዳጅ ስምምነት ባደረገው ስራ ተቋራጭ ላይ የተጣለው የንግድ ስራ ገቢ ግብር 25% ነው።

ፈቃድ በተሰጠውና በስራ ተቋራጭ ላይ ግብር ስለመጣል...

- ፈቃድ የተሰጠው ሰው በኢትዮጵያ ነዋሪ ላልሆነ ንዑስ ስራ ተቋራጭ ከሚፈጽመው ማንኛውም ክፍያ ላይ የሞቢላይዜሽንና የዲሞቢላይዜሽን ወጪዎች ተቀንሰው በሚቀረው መጠን ላይ **10% ግብር** ቀንሶ ለባለስልጣኑ ገቢ ማድረግ አለበት። የነዳጅ ንዑስ ስራ ተቋራጭ ከዚህ ዓይነት ግብር ነጻ ተደርጓል።

5.2.2. ባለፈቃዱ ወይም ስራ ተቋራጩ ተቀናሽ የሚደረግላቸው ወጪ፣

- ☐ ኪሳራው ወደሚቀጥለው አመት ይሸጋገራል
- ☐ ኪሳራውን ማሸጋገር የሚቻለው ኪሳራው ከደረሰበት አመት ቀጥሎ ላሉት 10 አመታት ነው
- ☐ የተደረገው ገደብ እንደተጠበቀ ሆኖ ወጪያቸው በተቀናሽ ይያዛል
- ☐ የፍለጋ ወጪ፤ የማልሚያ ወጪ
- ☐ የመልሶ ማቋቋሚያ ወጪ፣
- ☐ የኢንሸስትመንት ተቀናሽ (እስከ 5 በመቶ ተቀናሽ ይያዛል

5.2.3. የማዕድን ወይም የነዳጅ መብት ስለማስተላለፍ

- ❑ ባለፈቃዱ ወይም ስራ ተቋራጩ መብቱ ከሚተላለፍበት ሰው ጋር “የማስተላለፍ ስምምነት” ተብሎ የሚጠቀስ የጽሁፍ ስምምነት ማድረግ አለባቸው።
- ❑ መብት አስተላለፊው ከተላለፈው መብት ጋር በተያያዘ ላወጣው ወጪ ያገኘው ተቀናሽ ተመላሽ እንደተደረገ ወጪ ተቆጥሮ በተቀበለበት የግብር ዓመት እንደተገኘ ገቢ ተርጎ ይወሰዳል።

5.2.4. የማዕድን ወይም የነዳጅ መብትን በተዘዋዋሪ መንገድ ስለማስተላለፍ

- የባለፈቃዱ ወይም የስራ ተቋራጭ ድርጅት ዋና ባለቤትነት ከ10% በላይ ከተለወጠ ባለፈቃዱ ወይም ስራ ተቋራጭ ለውጡን ለባለስልጣኑ ወዲያው በጽሁፍ ማሳወቅ ይኖርባቸዋል።

5.3. ዓለም አቀፍ ግብር

- በኢትዮጵያ ነዋሪ የሆነ ሰው በውጭ አገር ካገኘው የንግድ ስራ ገቢ ላይ የውጭ አገር ግብር የከፈለ እንደሆነ በውጭ አገር የከፈለው የንግድ ስራ ገቢ ግብር እንዲካከለት ይደረጋል። የሚካከለው የግብር መጠንም ፡-

5.5. የገንዘብ ምንዛሪ

- ✓ ግብር ከፋዮች በውጭ ምንዛሪ የተፈጸመ ክፍያ ወይም የተደረገ ግብይት ሲኖራቸው የገንዘቡን መጠን (ወጪም ሆነ ገቢ) በብር መግለጽ አለባቸው።
- ✓ የገንዘቡ መጠን በውጭ ምንዛሪ የተያዘ ከሆነ ገንዘቡ በሂሳብ መዝገብ በሚመዘገብበት ጊዜ ባለው የብሄራዊ ባንክ የምንዛሪ ተመን ተሰልቶ ወደ ብር መለወጥ አለበት።
- ✓ በውጭ ምንዛሪ ግብይት የደረሰ ኪሳራ ወይም የተገኘ ጥቅም የሚሰላበትን ዘዴና የውጭ አገር ገንዘብ ወደብር የሚቀየርበትን ሁኔታ የሚወሰን

5.7. የንግድ ስራ ከተቋረጠ በኋላ በተገኘ ገቢ ላይ ግብር ስለሚከፈልበት ሁኔታ

□ የንግድ ሥራ ከተቋረጠ በኋላ በሚገኝ ገቢ ላይ የሚወሰነው ግብር

ሀ) ታክስ ከፋዩ የንግድ ስራ ከተቋረጠ በኋላ የሚሸጣቸው እቃዎች የተሸጡበትን ዋጋ ማረጋገጥ የማይቻል ከሆነ እቃው የተገዛበት ዋጋ ወደ ሽያጭ ተቀይሮ ግብሩ ይወሰናል።

የንግድ ስራ ከተቋረጠ በኋላ...

- ❑ ለ) ታክስ ከፋዩ እቃውን የሸጠው የሒሳብ መዝገብ ለሚያዝ ታክስ ከፋይ ከሆነ እቃው የተሸጠበት ዋጋ ገዢው በሚያዘጋጀው የግዥ ማረጋገጫ ሰነድ (Purchase Voucher) መሰረት ይወሰናል።

የንግድ ስራ ከተቋረጠ በኋላ...

- ❑ ታክስ ከፋዩ ድርጅቱን ሲዘጋ በእጁ ያሉትን እቃዎች ቆጥሮ ለታክስ ባለስልጣኑ ማሳወቅ ይኖርበታል።
- ❑ ሠ) ታክስ ከፋዩ ድርጅቱን ከዘጋ በኋላ በሽጣቸው እቃዎች የመዝገብ ዋጋ (Book Value) ከተሸጠበት ዋጋ ላይ ተቀንሶ በሚገኘው ልዩነት ላይ የሚሰላ ይሆናል።

የሙከራ ጥያቄዎች

- **1ኛ.** በማዕድን ወይም በነዳጅ ስራዎች የተሰማራ ፍቃድ ያለው ድርጅት በተቀናሽ የሚፈቀዱለትን ወጪዎች ዘርዝሩ?
- **2ኛ.** የንግድ ስራ ከተቋረጠ በኋላ በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር እንዴት ነው የሚወሰነው?
- **3ኛ.** ከግብር መሸሽ (tax avoidance) እና ግብር መሰወር (tax evasion) መካከል ያለውን ልዩነት አብራሩ?

ክለሳ(ማጠቃለያ)

- የቤት ኪራይ ገቢ ግብር
- የቤት ኪራይ ገቢ ግብር መጣኔ
- የንግድ ስራ ገቢ ግብር
- የንግድ ስራ ገቢ ግብር መጣኔ
- ተቀናሽ ወጪዎች
- የሂሳብ መዝገብ አያያዝ
- በግምት የሚወሰን ገቢ ግብር

ማጣቀሻ (Referance)

- የገቢ ግብር አዋጅ ቁ. 979/2008
- የታክስ አስተዳደር አዋጅ 983/2008
- የገቢ ግብር ደንብ ቁ. 410/2009
- የታክስ አስተዳደር ደንብ ቁ. 410/2009
- መመሪያ ቁ. 138/2010 ታክስ በግምት ስለሚወሰንበት ሁኔታ የወጣ መመሪያ
- መመሪያ ቁ. 152/2011 የሂሳብ መዝገብ አያያዝ መመሪያ
- መመሪያ ቁ. 1/2011 ከገቢ ግብር ነፃ የተደረጉ ገቢዎች አፈፃፀም መመሪያ (የገንዘብ ሚኒስቴር)
- መመሪያ ቁ. 5/2011 ስለ ተቀናሽ ወጪዎች የወጣ መመሪያ (የገንዘብ ሚኒስቴር)
- መመሪያ ቁ. 8/2011 የካፒታል ሀብቶችን በማስተላለፍ በሚገኝ ጥቅም ላይ ስለሚከፈል ግብር አፈፃፀም (ገንዘብ ሚኒስቴር)
- መመሪያ ቁጥር 146/2011146-2011 የንግድ ስራ ከተቋረጠ በኋላ በተገኘ ገቢ ላይ ግብር ስለሚከፈልበት ሁኔታ ለመወሰን የወጣ መመሪያ

